

Inderøy kommune

7670 Inderøy

Møteinnkalling

Utvalg: **Formannskapet**

Møtested: Inderøyheimen, møterom: Kantina, 3. etg.

Dato: 23.09.2009

Tidspunkt: 08:30

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 74124210. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

*I tillegg til nedenstående saker skal også følgende sak behandles:
"Kulturcampus. Utviklingsplan Venna. Videre oppfølging". Ettersendes tirsdag.*

Ole Tronstad
ordfører

Solbjørg Kirknes
sekretær

Sakliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Untatt off.
	Saker til behandling	
PS 66/09	Tertialrapport. Regnskaps- og aktivitetsutviklingen pr. 31.08.2009	
PS 67/09	Energiforsyning for Vennaområdet. Eierforhold og videre prosjektering	
PS 68/09	Seniorpolitiske retningslinjer	
PS 69/09	Krisesenteret i Nord-Trøndelag - oppnevning av varamedlemmer til styret	
PS 70/09	Temasak: <i>Samfunnsutvikling i Inderøy</i> <i>Debattgrunnlag leges fram i møtet:</i> <ul style="list-style-type: none">• <i>Prosjektplan, foreløpig utkast. Trøndelag Forskning og Utvikling v/Roald Sand</i>• <i>Hva kan Distriktsenteret bidra med? v/Torbjørn Wekre</i> <i>Kulturplanen – muntlig orientering</i>	
PS 71/09	Rådmannen orienterer. Referatsaker og delegerte saker	
PS 72/09	Ordføreren orienterer	

Saker til behandling

Saker til behandling

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg Natur	56/09	21.09.2009
Hovedutvalg Folk	47/09	22.09.2009
Formannskapet	66/09	23.09.2009
Inderøy kommunestyre		

Tertialrapport. Regnskaps- og aktivitetsutviklingen pr. 31.08.2009

Rådmannens forslag til vedtak

Kommunestyret tar tertialrapporten pr. 31.08.2009 til orientering.

Vedlegg

1 Detaljregnskap - rapport pr. 300809

Bakgrunn

I henhold til nytt økonomireglementet skal det rapporteres tertialvis til kommunestyret på regnskaps- og aktivitetsutviklingen. Rapporten skal være avviksfokusert, dvs. det skal rapporteres dersom utviklingen i økonomi og aktivitet avviker fra forutsetninger lagt i budsjett.

Det vises til vedlagte rapport som sammenfatter situasjonen pr utgangen av andre tertial.

Rapporten er under gradvis utvikling og vil omfatte stadig nye indikatorer – med grunnlag i prinsippene om balansert målstyring.

Vurdering

Det vises til vedlagte notat som sammenfattes slik:

Aktivitetsutviklingen er i all hovedsak i samsvar med budsjettforutsetningene.

Vi må påregne visse – men ikke vesentlige forsinkelser – i gjennomføringen av investeringsprogrammet.

Med grunnlag i driftsregnskapet pr. 2 tertial forventes at aktivitetsplanene for 2009 - på enhetsnivå - kan gjennomføres innenfor vedtatte driftsbudsjetttrammer. Risikoen for utgiftsoverskridelser er likevel noe større enn risikoen for utgiftsbesparelser. Risikoen er fortsatt størst på helse og sosialområdet.

Rådmannen anser likevel at sannsynligheten for merinntekter fra skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning er større enn risikoen for utgiftsoverskridelser i driftsbudsjettene. Ut fra en slik betraktning – og med de "reserver" som ligger i budsjettet – er det overveiende sannsynlig at regnskapet for i år vil bli gjort opp i balanse ved årets slutt. Dette forutsetter dog fortsatt stram økonomistyring og en ubetinget budsjett disiplin i enhetene.

Likviditeten er fortsatt akseptabel.

Kommunen har et fortsatt for høyt sykefravær – og vi ser få tegn til signifikante bedringer på tross av et betydelig fokus og en rekke tiltak. Rådmannen finner at området må underlegges ytterligere skjerpet fokus – og vil ta opp mulige nye oppfølgingstiltak gjennom Kvalitetskommuneprosjektet.

Økonomiske konsekvenser av svineinfluensapandemien er ikke kommentert i vedlagte notat. Disse kostnadene søkes særskilt dokumentert i regnskapene. Merkostnadene vil være avhengig av på hvilken måte pandemien utvikler seg. Så langt kan forventes at merkostnadene kan beløpe seg til et sted mellom kr. 100.000,- og kr. 200.000,- i direkte kostnader. (da er ikke inkludert egeninnsats gjennom omdisponering av intern arbeidstid)

Konklusjon

Regnskaps- og aktivitetsrapporten tas til etterretning.

Notat

Fra: Rådmannen

Dato: 10.10.2009

Tertialrapport. Regnskaps- og aktivitetsutviklingen 31.08.2009.

Innledning.

I henhold til nytt økonomireglement skal det avgis rapport til kommunestyret på regnskapsutviklingen, pr. 30.08. Det skal rapporteres på driftsregnskap, investeringsregnskap, finansiering og likviditet etter hvert på andre sentrale styringsindikatorer. (ut fra prinsippet om balansert målstyring.) I første omgang vil økonomitallene ha meste fokus og vi er helt avhengig av å bruke tid på utviklingen av rapporteringen. (Det tar tid og bygge system og kompetanse og vi må håndtere "utviklingsarbeidet" samtidig som daglig drift skal ivaretas.)

Rapporteringsprinsipper. Metode.

Rapporten er avviksfokusert. Områder hvor regnskaps- eller aktivitetsutviklingen så langt ikke indikerer avvik i forhold til budsjett og plan vil i utgangspunktet ikke bli kommentert.

Tabellene i rapporten omfatter tre kolonner:

1. Nettobudsjettet – revidert
2. Vurdert avvik på årsbasis
3. Avvik i prosent årsbasis

Hvis rådmannen legger inn beløper i kolonnen "Vurdert avvik på årsbasis" så innebærer det at 1) rådmannen på rapporteringstidspunktet forventer angitte overskridelser/besparinger i forhold til årsbudsjett 2) at budsjettbalanse vil kreve budsjettrevisjon og eller tiltak som vil måtte forelegges politisk nivå til godkjenning.

Rådmannen vil alltid i rapporteringene gi en overordnet oppdatert vurdering av

- 1) forventninger til avvik fra vedtatt driftsbudsjett
- 2) forventninger til regnskapsmessig resultat
- 3) underliggende kostnadseffektiviseringsbehov gitt uendrede økonomiske rammer.

Hovedoversikt – sammenfatning driftsregnskapet.

Økonomisk hovedoversikt – avvik driftsbudsjett.

Tabellen nedenfor viser en samlet oversikt på hovedområder – ansvarsområdene (enhetene) og de viktigste fellesområdene. Se nedenfor for underliggende spesifikasjoner og kommentarer.

(Alle tall i 1000)

Område/enhet/ansvar	Opprinnelig netto driftsbudsjett	Rev. Netto driftsbudsjett	Vurdert avvik på årsbasis	Vurdert avvik i %
Fellesområde inntekter	-215710	-217056	0	0,0 %
Fellesområde diverse	-16353	-16322	150	0,9 %
Renter og avdrag	24596	24156	0	0,0 %
Disponibelt netto drift	-207467	-209222	150	0,0 %
Fellesområde tilleggsbevilgninger	4500	2029	-1300	0,0%
Politisk organisasjon med mer	2594	2744	0	0,0 %
Rådmann, service, stab og støtte	14690	15863	0	0,0 %
Kultur og informasjon	9234	9454	0	0,0 %
Oppvekst	67163	69170	0	0,0 %
Helse og sosial	77594	79566	637	0,8 %
Kommunalteknikk	29026	27700	0	0,0 %
Næring og plan	2666	2696	0	0,0 %
Sum	-10	0	-513	0,0 %

Kommentarer

Fellesområdet inntekter, fellesområde diverse, renter og avdrag.

Når det gjelder KS sine prognoser over inntekter fra skatt, inntektsutjevning og rammetilskudd viser disse fortsatt et anslag på ca. 204,8 mill. Vi har av forsiktighetshensyn lagt inn i våre budsjetter et anslag på 204,06 mill. Isolert sett gir dette i så fall grunnlag for å forvente merinntekter på ca kr. 750.000,-.

Med en bedre skatteinngang (på landsbasis) enn lagt til grunn i stats- og nasjonalbudsjett, ligger det nå an til et bedre resultat enn dette – under forutsetning av at staten ikke nedjusterer rammetilskuddene inneværende år. Rådmannen finner ikke grunn til å foreslå endringer i budsjettoplegget ut fra en mulig merinntekt fra skatt og skatteutjevning av følgende grunner:

- Det vil uansett være usikkerhet om sluttresultatet for så vidt inntektene fra skatt og rammetilskudd.
- Tilfeldige merinntekter bør uansett ikke brukes til å øke løpende driftskostnader.

- Vi starter nå arbeidet med budsjett for 2009. Eventuelle merinntekter for inneværende år vil naturlig nok lette arbeidet med budsjett for neste og kommende år.

Vi har gjennomgått status for utestående fordringer. Det er i budsjettet avsatt kr. 60.000,- og som reflekterer et årlig nivå på budsjettavsetninger. En grov oversikt antyder at det totalt er saker for ca. 460.000,- som skulle vært avskrevet. Dette gjelder bl.a. husleie, betaling av barnehage/SFO, utlån og div. annen fakturering. Vi må tapsføre noe mer i år enn det som er avsatt i budsjettet. Dette varsles som et sannsynlig avvik på 150.000,- .

Disponibelt netto drift

Fellesområde tilleggsbevilgninger. Det er i revidert budsjett avsatt kr. 4.735.000,- til lønnsoppgjør i 2009. Vi har så langt forutsatt at avsetningen har vært tilstrekkelig, men muligens noe knapp. Etter at oppgjøret er sluttført og de konkrete effekter er beregnet, fremkommer en sannsynlig besparelse på ca 1,3 mill. I utgangspunktet er dette svært positivt. Rådmannen vil på et senere tidspunkt gjøre en analyse av årsakene til det positive avviket – ettersom lønnsoppgjøret/årslønnsveksten som sådan er kommet ut bare svakt lavere enn hva som opprinnelig ble forutsatt.

Enhetene. Helse og sosialområdet. Det er til sammen utbet.kr. 5,8 mill. i tilskudd/refusjon fra staten for ressurskrevende brukere for år 2008. Det ble imidlertid regnskapsført en forventet inntekt på til sammen kr. 6,4 mill. i regnskap 2008. Dette betyr at det er et avvik på 0,6 mill. kroner som må finansieres/avskrives i 2009. I avviksprognosen er denne "engangskostnaden" belastet helse og sosialområdet. Vi har så langt ikke fått full klarhet i årsakene til at anslaget i regnskapet for 2008 ble satt for høy.

Hovedbildet. Slik bildet avtegner seg pr utgangen av august er forbruket/nettodriftsutgifter på enhetsnivå gjennomgående innenfor budsjett eller forventes å være innenfor budsjett på årsbasis. Som fremgår av oversikten indikeres et positivt avvik i driftsregnskapene på ca 0,5 mill. kroner på årsbasis.

Risikoen for utgiftsoverskridelser antas fortsatt å være størst på helse og sosialområdet. Vi tørr ikke legge til grunn at utgiftsnivået på barnevernsområdet har konsolidert seg – vi må ta høyde for uforutsett her. Det er også åpenbart at regnskapsbalansen på pleie og omsorgsområdet og bistand funksjonshemmede er skjør og at sannsynligheten for overskridelser nok er noe større enn sannsynligheten for det motsatte.

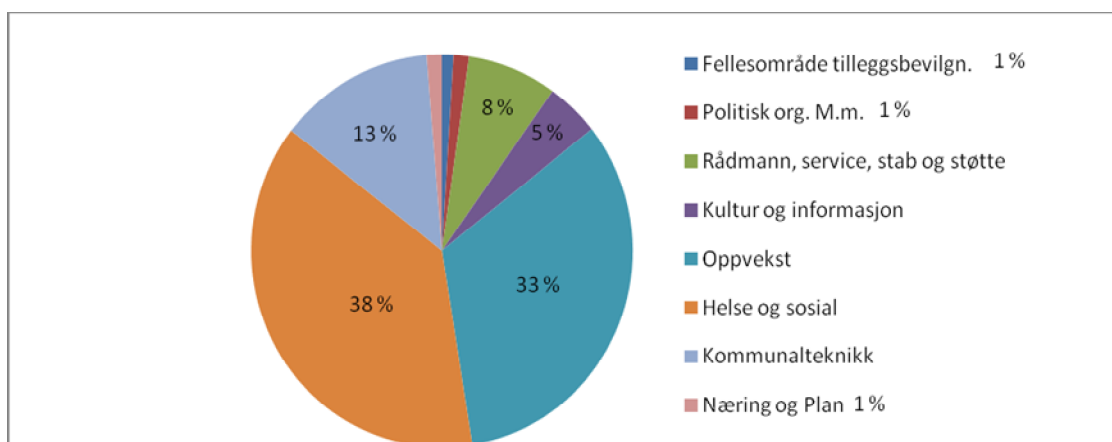
Rådmannen anser at status pr utgangen av august kan sammenfattes slik:

1. Regnskapsutviklingen for inneværende år er samlet og på hovedområder rimelig godt i samsvar med budsjett. Det forventes kun mindre driftsbudsjettavvik på enhetene ved årets slutt.
2. Årets regnskapsmessige resultat forventes å komme ut i balanse, jfr. over.
3. Aktiviteten er samlet og på hovedområder godt i samsvar med budsjett, jfr. dog kommentarer under investeringskapitlet.
4. Med et regnskap i balanse pr utgangen av 2 tertial synes det ikke å være behov for å gjennomføre ytterligere kortsiktige tiltak som krever politisk godkjenning.

5. Rådmannen vil i økonomistyringssammenheng ha fokus på 1) fortsatt streng budsjett disiplin siste tertial 2) fokus på budsjettarbeidet for 2009 og behov for ytterligere omstilling i den sammenheng.
6. Rådmannen anser at det underliggende omstillings og/eller effektiviseringsbehov fortsatt utgjør i størrelsesorden 5 mill. kroner.

Disse vurderinger bygger på den forutsetning at eksterne rammebetingelser – forhold som vi ikke har herredømme over – ikke endres vesentlig. En usikkerhet som vil ligge latent til regnskapet er avsluttet, er endelig pensjonskostnadsbelastning. Vi vil til enhver tid legge til grunn KLPs egne beregninger og må stole på disse. Når det gjelder renteregnskapet er dette forutsigbart ettersom rentene på 90 % av våre lån er sikret i 2009.

Disponibelt netto drift gjengitt i diagram:

Kort om de enkelte driftsområdene.

Fellesområde tilleggsbevilgninger

Store deler av lønnsoppgjøret er ferdigforhandlet og store deler av vårt budsjett er korrigert for oppgjøret. Som fremgår forventes en besparelse på 1,3 mill. kroner på denne posten.

Politisk organisasjon med mer.

Aktiviteten er i hovedsak som planlagt. Deler av budsjettet er stramt og det kan bli mindre avvik (overforbruk) på enkelte områder. Samlet sett forventes driftsregnskapet å komme ut i balanse ved årets slutt.

Rådmannen, service, stab og støtte:

Aktiviteten følger i hovedsak plan. Driftsregnskapet for området forventes å komme ut i balanse ved årets slutt. Driften på IT-området har så langt påført merkostnader på grunn av betydelig omfang av kjøpte tjenester.

Kultur og informasjon:

Aktiviteten følger i hovedsak plan. Det forventes at regnskapet vil være i tråd med budsjett ved årets utløp.

Ansvar	Enhet	Netto driftsbudsjett	Vurdert avvik på årsbasis	Vurdert avvik i %
110	Politisk organisasjon med mer	2744	0	0,0 %
120	Rådmann	5717	0	0,0 %
130	Service, stab og støtte	10146	0	0,0 %
140	Kultur og informasjon	9454	0	0,0 %
	Sum administrasjon, kultur og informasjon	28061	0	0,0 %
510	Kommunalteknikk	27700	0	0,0 %
550	Næring og plan	2696	0	0,0 %
		86518	0	

Kommunalteknikk.

Aktiviteten følger i hovedsak plan. Krisepakken har medført betydelige plan- og oppfølgingsutfordringer siste år. Det er så langt disponert ca 2 mill. kroner av krisepakken; restbeløpet er i hovedsak planlagt medgått til finansiering av vedlikeholdsarbeider/opprustning ved sykeheimen. (etterisolering og sprinklingsanlegg brann)

Se også kommentarer under investeringsgjennomgangen.

Helse og sosial:

NAV. Så langt synes aktiviteten å følge budsjettforutsetningene. Tidligere prognoser om raskt økende arbeidsledighet med derav press på sosialhjelpsmidlene, har så langt ikke slått til. Det forventes at området vil komme ut i regnskapsmessig balanse ved årets slutt.

Enhetene Bistand funksjonshemmede og Pleie og omsorg:

Området er har fått utbetalt til sammen kr. 5,8 mill. i tilskudd/refusjon fra staten for ressurskrevende brukere 2008. Det ble regnskapsført en forventet inntekt i år 2008 på til sammen kr. 6,4 mill. Det betyr at det her er et "avvik" på eksakt 636.540,- som må avskrives inneværende år. Dette beløpet er lagt inn som et forventet avvik på årsbasis.

Det kan se ut som om det endelige oppgjøret indikerer en "feil" i budsjetteringen av inntektene for ressurskrevende brukere. Dette vil vi komme tilbake til og eventuelt ta opp en budsjettrevisjon.

Pleie og omsorg arbeider fortsatt med nedbemanningstiltak for å tilpasse seg reduksjon i antall ressurskrevende brukere og for øvrig tilpasning til gitte budsjetttrammer.

Det er ellers ikke grunn til å rapportere avvik/forventede avvik på disse områdene.

Når det gjelder enhet for Helse, rehabilitering og barnevern er det forutsatt usikkerhet om utgiftsutviklingen. Det er barnevernsområdet som fortsatt representerer en utfordring. Kostnadene ligger betydelig over forventet forbruk pr. august. Økte refusjoner og forutsatt bruk av avsatte

Ansvar	Enhet	Netto driftsbudsjett	Vurdert avvik på årsbasis	Vurdert avvik i %
400	Fellesadm. skole og barnehage	10046	0	0,0 %
410	Sakshaug skole	11624	0	0,0 %
411	Sakshaug barnehage	1770	0	0,0 %
412	Røra skole og barnehage	8494	0	0,0 %
413	Utøy skole og barnehage	5825	0	0,0 %
414	Lyngstad skole og barnehage	3913	0	0,0 %
415	Sandvollan skole og barnehage	8736	0	0,0 %
416	Inderøy ungdomsskole	18762	0	0,0 %
	SUM	69170	0	0,0 %

midler/fond gir grunnlag for å prognostisere budsjettbalanse på årsbasis. Men usikkerhet presiseres.

Det er søkt fylkesmannen om ekstraordinære skjønnsmidler

begrunnet i kostnadsutviklingen på området. Prognosen hensyntar ikke en mulig tildeling. (for usikkert)

Oppvekst

Aktiviteten gjennomføres som fortsatt. Det forventes at regnskapene kommer ut i balanse på enhetsnivå ved årets slutt.

Ansvar	Enhet	Revidert Netto driftsbudsjett	Vurdert avvik på årsbasis	Vurdert avvik i %
310	Pleie og omsorg	40088	318	0,0 %
320	Bistand funksjonshemmede	11749	319	0,0 %
330	Helse, rehabilitering og barnevern	23427	0	0,0 %
340	NAV	4302	0	0,0 %
	Sum	79566	0	0,0 %

Likviditet:

Det er første gang vi rapporterer på likviditet. Dette formatet vil bli videreutviklet. Når det gjelder likviditetsoversikt har vi valgt tall til og med juli mnd pga at godt tallmateriale for august vil ikke foreligge før i sept.

Likviditetsoversikt 2009

Beløp i 1.000 kr.	ÅR 2007	År 2008	Januar 2009	April 2009	Juli 2009
Kasse/bank	23720	24514	20534	38482	33201
Kortsiktige fordringer	24487	29181	16465	21894	37822
Sum	48207	53695	36999	60376	71023
Bundne fond	6580	8931	8931	8931	7648
Ubrukte lånemidler	16454	15286	15286	13006	16021
Kortsiktig gjeld	39423	42165	42506	50310	34082
Sum	62457	66382	66723	72247	57751
Netto korts. Fordring	-14250	-12687	-29724	-11871	13272
Netto korr. Fond mv	8784	11530	-5507	10066	36941

Kort kommentar til tallene for juli mnd.:

Kortsiktige fordringer har økt med ca. 16.mill. kr. fra april til juli. Samtidig har kortsiktig gjeld blitt redusert med ca. 16.mill. kr. Økningen i fordringer skyldes i hovedsak fakturering. Reduksjonen i gjeld skyldes i hovedsak avsatte feriepenger. Sum avsatte feriepenger t.o.m april var ca. 25 mill.kr., mens sum avsatt feriepenger t.o.m. juli var ca. 10 mill.kr.

Finansiering.

Når det gjelder finansiering/opptak av lån til gjennomføring av vedtatte investeringer i 2009 er det ikke foretatt låneopptak pr. august. Dette vil bli gjennomført i løpet av seinhøsten.

Investeringsregnskap pr. 30.08.2009

Tall i 1000,-

Nr.	Prosjektnavn	Kostn. overslag (til 2012)	Totalt bevilget (brutto)	Bevilg 2009 (brutto)	Forbruk hittil	Herav i år	Forventet ferdigstill.	Kommentarer
459	Dementboliger Solstad	21036	21306	0	1119	0	utsatt	Vi skal i gang med en ny samlet utredning
466	Nytt administrasjonsbygg	18170	7300	5000	85	0	2010	Under planlegging. Mulig mindre forsinkelse
472	Gatebruksplan Straumen	650	650	0	1177	0	uklart	Ikke avsluttet. Ikke i arbeid
481	Gangstadhaugen	1700	1700	0	1787	0	2008	Regnskap fremlegges K-styret høsten 2009
501	Gangvei Årfall/Sakshaug	990	990	200	238	1657	2009	Under arbeid
513	Røra skole, ventilasj./heis	4900	4900	0	4976	109	2009	Regnskap fremlegges K-styret høsten 2009
514	Riving Karius og Baktus m.m.	800	800	0	229	52	2009	Regnskap fremlegges K-styret høsten 2009
515	Næss/Venna - tomt/infrastr	25000	17280	10000	8000	669	2010-11	Kommunal forskottering
519	NAV	1740	1740	0	1798	0	2008	Regnskap fremlegges K-styret høsten 2009
522	Trappheis U-skolen	200	200	0	8	90	2009	Ferdig, regnskap fremlegges k-styret høsten 2009
526	Jætåsen - boligtoimer	1280	1280	0	1350	0	2008	Regnskap fremlegges K-styret høsten 2009
527	Utbedr. brannsyn	3000	1600	1500	25	0	2009	Flere tiltak under planlegging. Noe etterslep
528	VAR-ledningsnett/Høydeba ss	11000	6800	6800	178	240	2010	Mulig igangsatt i 2009
529	Venna eiendom		70	0	67	0	2008	Avsluttet - ref regnskap
155-163, 539	Programvare/IKT		4083	1000	3167	727		Bevilget 2006-2009
535	Utbygging Sandvollan Skole	13200	2000	2000	0	93	2010	Vi regner med å komme i gang høsten 2009
538	Kulturcampus/vgs	3000	1500	1500	377	377	2010-11	
540	HMS, omgjøring bygg	4000	1000	1000	0	0	2009-12	Regner med å belaste fra 2009
541	Tilrettelegging boligtomter	3000	1500	1000	0	0	2012	Komm. boligtomter grendene. Gangstadhaugen igangsettes i år
542	Nytt kartgrunnlag	220	110	110	107	107	2009	Fullfinansiert anskaffelse i år 2010
543	GPS-utstyr	200	200	200	167	167	2009	
544	Trafikk/parkering Kulturhus	1000	1000	1000	0	0	2009-2010	Vi vurderer å forsere prosjektet
545	Utskift. hovedvannledninger		1000	1000	622	622	2009	Ferdigstilles høst/vinter 2009
546	Opprustn. kommunale veier	9000	3000	3000	0	0	2009-2012	Tidligfase utredning.

Kolonne tre. Samlet kostnadsoverslag for prosjektet. (til 2012) Kolonne 4: Brutto bevilgning. (netto + mva) OBS Skal foredles. Tar forbehold for feil

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg Natur	57/09	21.09.2009
Formannskapet	67/09	23.09.2009

Energiforsyning for Vennaområdet. Eierforhold og videre prosjektering

Rådmannens forslag til vedtak

1. Det etableres samarbeide med andre brukere i "Vennaområdet" om felles anskaffelse av vannbåren varme basert på miljøvennlig produksjon. (biovarme)
2. Det innhentes tilbud på løsninger/leveranser i det private markedet.
3. Dersom tilfredsstillende løsninger ikke kan etableres etter punkt 2, gis rådmannen fullmakt til å iverksette planlegging av et nytt felles energiforsyningsanlegg for "Venna" i egen regi.
4. Avtaler, eventuelle investerings- og finansieringsbehov, jfr. pkt 3, forelegges til politisk behandling og godkjenning.

Vedlegg

- 1 Notat02 Forprosjekt for felles energiforsyning på Venna. Cowi AS

Bakgrunn

Inderøy kommune planlegger nytt administrasjonsbygg og omgjøring av helsehuset for samling av helsestøttefunksjoner. I denne forbindelse er det aktuelt å vurdere en overgang fra elektrisk

til vannbåren oppvarming i Helsehuset. Det planlegges et nytt lege- og fysioterapiserter på Vennaområdet i privat regi.

Inderøy Videregående skole har planer om utvidelser. Det samme gjelder Kulturhuset.

Kommunedelplan for Miljø vedtatt i 2003, gir føringer for energibruk i kommunale bygg og forutsetter vannbårent oppvarmingssystem med lite bruk av elektrisitet og olje. Det vises også til forslag til Klima- og energiplan som var til behandling i august-møtet. Denne planen er en videreføring av Kommunedelplan for Miljø.

Det er tilkommet nye krav til energiforsyning for nye bygg. Teknisk byggeforskrift har fått nye krav om energibruk for bygninger over 500 m² gulvflate. Fra § 8-22 i forskriften siteres: *Bygning skal prosjekteres og utføres slik at en vesentlig del av varmebehovet kan dekkes med annen energiforsyning enn elektrisitet og/eller fossile brensler hos sluttbruker.*

I forskriften stilles krav til dokumentasjon ved prosjektering og utførelse av byggeprosjekt. Dette vil være styrende for planarbeidet for nytt administrasjonsbygg, og det er vanskelig å tenke at elektrisk oppvarming er aktuelt for nybygget.

Det var på denne bakgrunn behov for å utrede muligheten for en samordning av energileveranser som tilfredsstiller gitte miljøkrav.

Andre forutsetninger/initiativer.

Referer til utredning fra av Cowi AS i 2007 (utredning datert januar 2008) finansiert med tilskudd fra Enova og Inderøy Bioenergi AS. Utredningen dokumenterer muligheter for varmeleveranser basert på lokalt råstoff. Utredningen konkluderte med at det ikke var lønnsomt å bygge fjernvarmeanlegg med varmesentral i samfunnshuset. For å få det lønnsomt var det nødvendig å koble nytt anlegg opp mot eksisterende anlegg for skolene og dessuten sikre flere abonnenter.

Utredning fra Cowi A/S

I forbindelse med planer for nytt administrasjonsbygg er det bestilt utredning fra Cowi AS. Utredningen fra Cowi AS datert 23.07.2009, er vedlagt.

Utredningen dokumenterer at det er økonomisk og teknisk realistisk å bygge vannbårent energiforsyningssystem for Venna-området. Det skyldes at rammebetingelsene for varmesentral fyrt med biobrensel er kraftig forbedret siste år.

Utredningen anbefaler å bygge ny felles vannbåren energiforsyning for oppvarming av alle bygninger på Venna-området. Det gjelder Kulturhuset, Inderøy VGS og nytt kommunalt administrasjonsbygg. Det meste av disse bygningene eies av Inderøy kommune. Fylkeskommunen eier deler av undervisningslokalene for IVGS. Representanter fra fylkeskommunen har gitt tydelige signal om at de vil kjøpe vannbåren varme fra et felles energiforsyningsanlegg for Venna. Det kan være andre bygninger i området som kan forsynes med energi, men dette er ikke avgjørende for videre prosjektering og realisering.

Cowi AS anbefaler at det bygges et fordelingssystem med varmtvann etter samme mønster som for skolene på Sakshaug. Det anbefales videre å bygge en varmesentral med biobrensel som energikilde med kapasitet ca 1 million kilowattimer (kWh). Denne varmesentralen bør samkjøres med varmesentralen i kjelleren i samfunnshuset som i dag produserer ca 800 000 kWh for skolene og samfunnshuset. Aktuell lokalisering for en varmesentral er i forbindelse med varmesentralen i Kulturhuset eller ved samfunnshuset.

I utredningen fra Cowi er både jordvarme og elektrokjel og biobrensel vurdert som alternativ energikilde. Biobrensel er funnet å være gunstigere enn jordvarme både pga økonomi og driftsforhold. Bruk av elektrokjel synes lite aktuelt ut fra nasjonale føringer om redusert bruk av elektrisk energi til oppvarming.

Cowi har i kap 6.1 vurdert både pellets og lokalt produsert treflis som brensel. Pelletsfyrte anlegg kommer gunstigere ut økonomisk i utredningen enn treflis. Usikkerheten i denne vurderingen er så vidt stor at dette må avklares nærmere under den videre planleggingen.

Cowi har beregnet følgende investeringskostnader for nytt energiforsyningsanlegg:

Samlet investering

Nærvarmeledninger:	kr. 814 000,-
Energisentral:	kr. 2 500 000,-
Undersentraler:	<u>kr. 322 000,-</u>
Sum entreprisestkostnader:	kr. 3 636 000,-
Prosjektering og uforutsette kostnader (20%):	<u>kr. 727 200,-</u>
Sum eks. mva.	kr. 4 363 200,-

I dag brukes det olje og EL til oppvarming i de bygningene som kan bli tilknyttet dette nye felles energiforsyningsanlegget. Elektrisitet brukes både med panelovner, i ventilasjonsanlegg og i kjeler som forsyner radiatorer med varmtvann.

Ved overgang fra EL-oppvarming til vannbårent system kan det oppnås tilskudd fra Enova. Som oppfølging av klima og energiplanen er det sendt søknad innen fristen som var satt til 1. september. Omlegging til vannbåren oppvarming for helsehuset er med i søknaden og Enova har varslet saksbehandlingstid på 6 uker.

Vurderinger.

Rådmannen ber om fullmakt til å gå videre med planene om å etablere et samarbeid om leveranser av miljøvennlig energi til Venna-området.

Den viktigste målsetting er å få etablert langsiktige leveranseløsninger av miljøvennlig energi til lavest mulig pris. Rådmannen har hatt kontakt med representanter fra fylkeskommunen og muligheten for samarbeid synes å være gode. Rådmannen vil derfor sette i gang videre prosjektering med tanke på å avklare potensiale for energileveranser. Det vil gi grunnlag for å innhente tilbud iht offentlig innkjøpsreglement. Dette arbeidet må legge grunnlag for å avklare energipris samt kommunens eierrolle.

Det finnes erfaringer fra andre kommuner om eierstruktur. Meråker kommune har siste år bygd ut biobrenselanlegg for grunnskole og videregående skole. Anlegget eies og drives av

kommunen. I Levanger kommune og Steinkjer kommune er det siste året bygd eller vedtatt bygd biobrenselanlegg for oppvarming av skoler. For skolene på Sakshaug er det inngått en 10-årig avtale med Nord Energi AS der kommunen betaler for forbrukt energi. Grong kommune har besluttet å bygge nytt fjernvarmeanlegg med en flisfyrte varmesentral i kommunale regi.

Utgifter til energiforsyning for Venna er ikke inkludert i årets budsjett. Det antas at utredningskostnader kan dekkes over budsjett for nytt administrasjonsbygg. Byggekostnader og driftskostnader må tas inn i neste års budsjett.

I utredningen fra Cowi er det pekt på behov for å avklare hvor mye energi som kan selges fra det nye anlegget. Det er gjort beregninger ut fra en produksjon på 1 million kilowattimer som er det samme som en 1 GWh. Det er videre gjort beregninger som viser at ved større leveranse vil prisen pr kWh reduseres og ved mindre leveranser vil det bli tilsvarende økning.

Samkjøring med eksisterende varmesentral som eies må avklares. Dersom dette er gunstig er det nødvendig å avklare kommunens rettigheter for tidligere overtakelse av anlegget.

Det er viktig å komme i videre med drøftinger med fylkeskommunen og andre aktører som har behov for energi til oppvarming på Venna. Det er dessuten viktig å få sikrere data om energileveranser i Venna-området og ut fra dette fastsette tekniske krav til anlegget. Ut fra dette kan kostnader for bygging, drift og vedlikehold avklares. Kommunens eierrolle kan avklares i forkant av en anbudsprosess, eller det kan innhentes alternative priser med ulike eiermodeller og bruke dette som grunnlag for beslutning av eiermodell.

Konklusjon

Rådmannen ber om fullmakt til å sette i gang nødvendige utredninger og forhandlinger med aktuelle samarbeidsparter for å få etablert en felles energiforsyningsløsning for Venna.

Inderøy kommune

Vurdering av biobrenselbasert fjernvarme
for Vennaområdet

COWI AS
Otto Nielsens veg 12
Postboks 2564 Sentrum
7414 Trondheim

Telefon 02694
www.cowi.no

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	2
2	Beskrivelse av mulige abonnenter	2
2.1	Beskrivelse av bygningsmassen	3
2.2	Varmebehov	5
3	Dimensjonering av nærvarmeanlegg	5
4	Vurdering av biobrenselanlegg	6
4.1	Investering	8
5	Vurdering av bergvarmebasert varmepumpeanlegg	8
6	Økonomisk sammenligning av alternative varmeanlegg	10
6.1	Følsomhetsberegninger	12
7	Arealbehov for biobrenselanlegget	13
8	Organisering av fjernvarmeanlegget	13
9	Konklusjon	14

Dokument nr. 01
Revisjonsnr. 02
Utgivelsesdato 23.07.2009

Utarbeidet Geir Eggen
Kontrollert
Godkjent

1 Innledning

Inderøy kommune har et pelletsfyrte biobrenselsanlegg i Samfunnshuset, og dette anlegget dekker varmebehovet i Samfunnshuset samt Inderøy Barneskole og Inderøy Ungdomsskole.

For to år siden ble det vurdert et nytt bioenergibasert fjernvarmeanlegg på Venna (1). Oppdragsgiver var Inderøy Bioenergi AS, og det var da snakk om et flisfyrte anlegg med ytelse 300 kW med energisentral i Samfunnshuset. Dette anlegget skulle forsyne Kulturhuset, Venna videregående skole, helsehuset og andre bygninger ned mot og eventuelt sør for riksveg 755 med fjernvarme. Økonomien for dette anlegget var dårlig på grunn av for lite varmegrunnlag siden store deler i de aktuelle bygningene har direkte elektrisk oppvarming.

I løpet av 2009 har rammebetingelsene for fornybar energiforsyning endret seg betydelig i positiv retning. Enova gir økte tilskudd til slike energianlegg, og dessuten har Enova en spesiell tilskuddsordning i 2009 for konvertering av elektriske varmeanlegg til vannbåren varme. For å få tilskudd til konvertering må søknader sendes til Enova før 1. september 2009.

Inderøy kommune ønsker derfor en fornyet vurdering av et nytt fornybar energianlegg med utvidet fjernvarmenett på Venna. Det vurderes både biobrenselsanlegg og varmepumpeanlegg. Videre vurderes det å kople sammen det nye fjernvarmeanlegget til det eksisterende anlegget.

Hensikten med dette notatet er å vurdere tekniske og økonomiske forhold med et nytt fjernvarmeanlegg på Venna.

2 Beskrivelse av mulige abonnenter

Figur 1 viser kart over området med fjernvarmetrasé til aktuell bygningsmasse.

De øverste bygningene i fjernvarmesystemet på figur 1 er eksisterende bygg (Samfunnshuset, Kulturhuset og Venna videregående skole samt Inderøy barne- og ungdomsskole) som helt eller delvis har vannbåren varme. Nedenfor på kartet er vist ett bygg som i dag har elektrisk oppvarming - Helsehuset, men det er planlagt ombygget til vannbåren varme. Det er også planlagt nytt kommunalt administrasjonsbygg og nytt legesenter i tilknytning til Helsehuset.

I Samfunnshuset er det allerede en varmesentral med pelletskjel, olje- og elektroskjel. Dette varmeanlegget dekker varmebehovet til Samfunnshuset og videre via et lite fjernvarmenett til barneskolen og ungdomsskolen. Allskog/Mobilt verksted har levert biobrenselsanlegget bestående av en silo for pellets på 50 m³ med sirkelmater og mateskruer til brenner i kjel på 300 kW. Tilsatsvarmeanlegget består av en oljekjel på 540 kW og to elektroskjeler på 230 kW hver hvorav den ene er defekt.

Figur 1. Kart over området med fjernvarmetrasé og aktuell bygningsmasse inntegnet

2.1 Beskrivelse av bygningsmassen

1 Kulturhuset

Kulturhuset inneholder både Inderøyhallen og en stor kultursal. Samlet gulvareal er ca. 6 000 m². Første byggetrinn fra 1990 med bl.a. idrettshallen har gulvvarme i 1. etasje, mens 2. og 3. etasje har elektrisk oppvarming. Andre byggetrinn fra 2003 - biblioteket – har vannbåren oppvarming. Kulturhuset har 3 ventilasjonsanlegg med roterende varmegjenvinner og vannvarmebatterier: ett til idrettsdelen, ett til kulturdelen og ett til siste byggetrinn med bibliotek. Samlet luftmengde er ca. 35 000 m³/h. Det

vannbårne varmeanlegget har en oljekjel type Buderus på 320 kW og en elektrokjel type Halvorsen Maxi boiler med varmeeffekt 300 kW. Fyrhuset er plassert mot hovedveien som vist på figur 1.

I 2005 og 2006 ble all varme produsert med elektrokjel, og energiforbrukene var henholdsvis 356 000 kWh og 336 000 kWh.

2 Venna videregående skole

Hovedbygget/nybygget på skolen har vannbåren varme. Fyrsentralen inneholder en oljekjel på 230 kW, og en elektrokjel type Parca EL 350. Det er plass bak elektrokjelen for undersentral for tilkopling til et eventuelt fjernvarmeanlegg.

I 2005, 2006 og 2007 ble omtrent all vannbåren varme produsert av elektrokjelen, og energiforbruket var henholdsvis 110 000 kWh, 114 000 kWh og 125 000 kWh. I 2008 ble det bygget et tilbygg til skolen med vannbåren varme. Tilbygget er på 450 m² fordelt på to etasjer, hvorav 1. etasje har gulvvarme og 2. etasje har radiatorsystem. Dette tilbygget antas medføre en økning av det årlige energibehovet med 45 000 kWh/år, slik at samlet varmebehov fra vannbårne varmeanlegg i Venna videregående skole utgjør 170 000 kWh/år.

3 Helsehus med kommuneadministrasjonen

Helsehuset med areal ca 1800 m², har i dag elektrisk oppvarming. Det forventes at det ombygget til vannbåren varme før det koples til fjernvarmeanlegget. Bygget ventileres med to anlegg med varmegjenvinning.

Det er planlagt et nybygg ved Helsehuset for å gi plass til administrasjonen i kommunen med byggestart høsten 2009. Denne bygningen blir ca 900 m² golvareal i to etasjer sammenbygd med Helsehuset.

I tilknytning til Helsehuset er det også under planlegging et nytt legesenter med stipulert areal 500 m² med vannbåren varme fra fjernvarmeanlegget. Byggestart i løpet av neste år.

4 Samfunnshuset

Samfunnshuset blir i dag oppvarmet av et pelletsfyrt biobrenselsanlegg på 300 kW effekt som også dekker varmebehovet til barneskole og ungdomsskole. Samfunnshuset har en kondemnert svømmehall.

5 Inderøy ungdomsskole

Ungdomsskolen får varmetilførsel fra pelletsanlegget i Samfunnshuset.

6 Inderøy barneskole

Barneskolen får varmetilførsel fra pelletsanlegget i Samfunnshuset.

Både på barneskolen og ungdomsskolen er det noen bygninger som varmes opp med panelovner. Totalt areal med elektrisk oppvarming er målt til 780 m² på barneskolen og 600 m² på ungdomsskolen. Hvor mye av dette som blir konver-

tert før fjernvarmeanlegget er i drift er usikkert, men i samråd med kommunen er det satt til 1000 m² tilleggsareal som forsynes med nærvarme.

2.2 Varmebehov

I tabell 1 er satt opp dimensjonerende effektbehov og årlig energibehov både for den eksisterende bygningsmassen som i dag er aktuell å koples til fjernvarmeanlegget, og for bygningsmasse som kan koples til fjernvarmeanlegget i nær fremtid. Av praktiske årsaker deles tabellen opp i nybygg og bygninger som har vannbåren varme, og bygningsmasse som skal konverteres fra elektrisk oppvarming til vannbåren varme.

Tabell 1. Dimensjonerende effektbehov og årlig energibehov

	Areal (m ²)	Dim. effekt (kW)	Årlig energibehov (kWh/år)
Bygg med vannbåren varme + fortausvarme			
1 Kulturhuset	5 500	460	350 000
2 Venna videregående skole	3 600	240	170 000
3B Adm.bygg (nybygg)	1 000	80	100 000
3C Legesenter (nybygg)	<u>500</u>	<u>40</u>	<u>50 000</u>
Sum bygg med vannbåren varme	10 600	860	670 000
Fortausvarme	500	(125)	50 000
Bygg som skal konverteres til vannbåren varme			
1 Kulturhuset	500	40	25 000
3 Helsehuset	<u>1 800</u>	<u>100</u>	<u>300 000</u>
Sum bygg som skal konverteres	2 000	140	325 000
Sum	12 600	1 000	1 045 000

3 Dimensjonering av fjernvarmeanlegg

Det vurderes fjernvarmeledninger som vist med de heltrukne linjene på figur 1.

Fjernvarmeanlegget dimensjoneres ut fra dimensjonerende effekter for de ulike bygningene. Ved beregning av rørdimensjoner er det forutsatt en temperaturdifferanse på $\Delta t = 20^{\circ}\text{C}$ i fjernvarmesystemet, og maks trykktap i rørene er satt til $\Delta p = 150 \text{ Pa/m}$. Av hensyn til eventuelle framtidige abonnenter sør for Helsehuset, er det gått opp en dimensjon på fjernvarmerørene sør for Kulturhuset.

Varmebehovet for fremtidige tilknytninger er usikkert, og det er derfor ikke regnet med samtidighetsfaktor ved dimensjonering av rørnett. Det er også fullt mulig å øke temperaturdifferansen til $\Delta t = 30^{\circ}\text{C}$ i et slikt fjernvarmesys-

tem, og det innebærer en reservekapasitet på 50% for fremtidig utvidelse av anlegget.

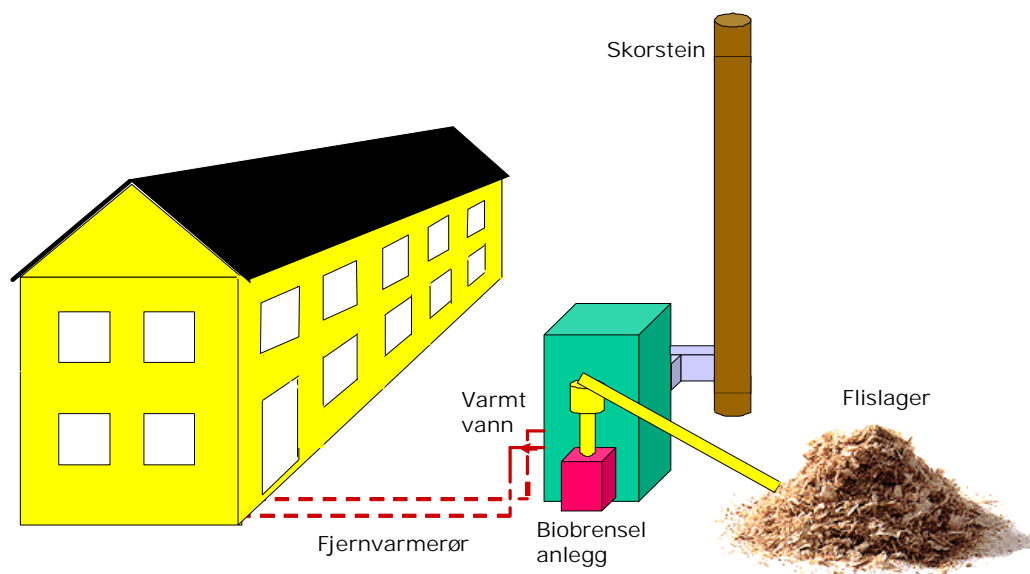
I tabell 2 er fjernvarmerørene dimensjonert ut fra de ovenfor gitte kriterier, og rørentreprise er beregnet ut fra erfaringspriser på røranlegg. I tillegg kommer grøftkostnader, kryssing av gater og elkabler/vannrør som i dag er nedgravet i grunnen.

Tabell 2. Dimensjonering/investerings i fjernvarmeanlegg

Trasé	Trasélengde (m)	Effekt (kW)	Vannm. (kg/s)	Rørdim. (DN)	Pris (kr/m)	Pris (kr)
4 – 1	130	1 000	11,9	DN100	1 300	169 000
Avgrening til 1	30	500	6,0	DN100	1 300	39 000
1 – 2	110	500	6,0	DN100	1 300	143 000
Avgrening til 2	30	240	2,9	DN65	1 000	30 000
2 – 3	90	220	2,6	DN80	1 100	99 000
Avgrening til 3	30	220	2,6	DN65	1 000	30 000
Sum	420					510 000

4 Vurdering av biobrenselsanlegg

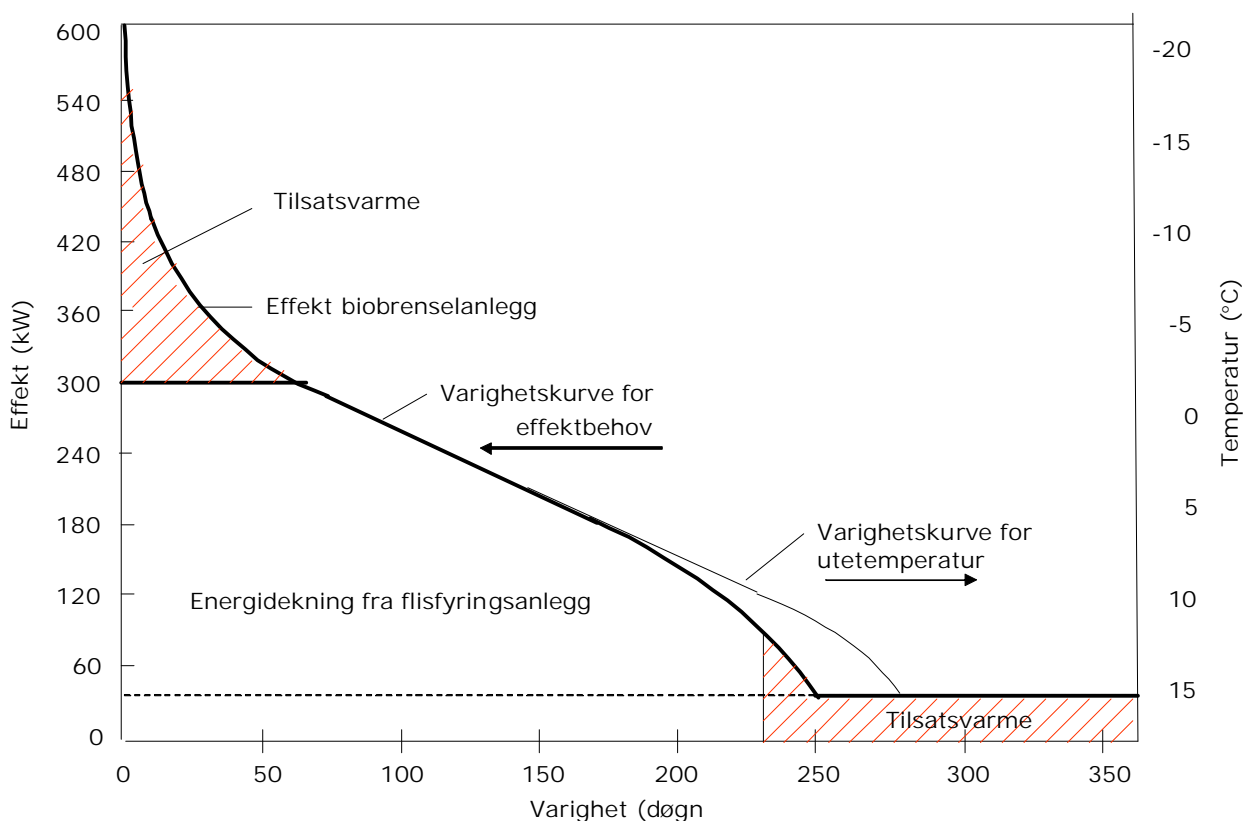
Figur 2 viser en skjematisk fremstilling av et flisfyringsanlegg med nærvarmeledninger til nærliggende bygninger.

Figur 2. Flisfyringsanlegg med nærvarmeledninger til nærliggende bygninger

Biobrenselsanlegget plasseres i prefabrikkert container utenfor kulturhuset. Flissiloen bygges fortrinnsvis nedfelt i bakken. Det legges vekt på en tiltrekkende arkitektonisk løsning for flissiloen.

Figur 3 viser effekt-varighetskurve for ferdig utbygget anlegg, med årlig varmebehov på 1 045 000 kWh/år. Det er her forutsatt et flisfyrt anlegg med ytelse på 300 kW. Et biobrenselsanlegg som fyres med flis med fuktighet opptil 30% har problemer med å operere på delastdrift under 25% av dimensjonerende effekt. Derfor må anlegget slås av om sommeren.

Figur 2. Effekt-varighetskurve for nærvarmeanlegget med effekt karakteristikk for flisfyriansanlegg inntegnet

Det bemerkes at effektbehovet i effekt-varighetskurven er middelverdien av dag- og nattdrift, og dimensjonerende effektbehov for oppvarming er vesentlig større enn maksimalbehovetsom er vist på figur 2.

Den ideelle løsning ville vært å kombinere flisfyriansanlegget med pelletskjelen som står i eksisterende fyrhus i Samfunnshuset. Da må begge anleggene gå for å dekke varmebehovet i kuldeperiodene om vinteren, mens pelletskjelen er i drift om sommeren når det er for lite varmebehov for flisfyriansanlegget. I perioden med varmebehov mellom 100 og 300 kW kjøres det biobrenselsanlegget som har lavest brenselpris, og det er som regel flisfyriansanlegget.

4.1 Investering

Fjernvarme ledningsnett

Varmerør, ferdig lagt i grøfter og montert:	kr. 510 000,-
Grøfter, gjenfylling: 420 m · 600 kr/m =	kr. 252 000,-
Kryssing av veier etc.:	<u>kr. 52 000,-</u>
Sum nærvarme ledningsanlegg:	kr. 814 000,-

Energisentral

Biobrenselsanlegg med container og pipe:	kr. 1 700 000,-
Flissilo	<u>kr. 800 000,-</u>
Sum entreprisekostnader:	kr. 2 500 000,-

Undersentraler

Det forutsettes at hver abonnent tilkoples fjernvarmeanlegget via en undersentral, og at undersentralene koster 350 kr/kW. Dette gir følgende kostnader for undersentralene:

Abonnent 1:	460 kW · 350 kr/kW =	kr. 161 000,-
Abonnent 2:	240 kW · 350 kr/kW =	kr. 84 000,-
Abonnent 3:	220 kW · 350 kr/kW =	<u>kr. 77 000,-</u>
Sum:		kr. 322 000,-

Samlet investering

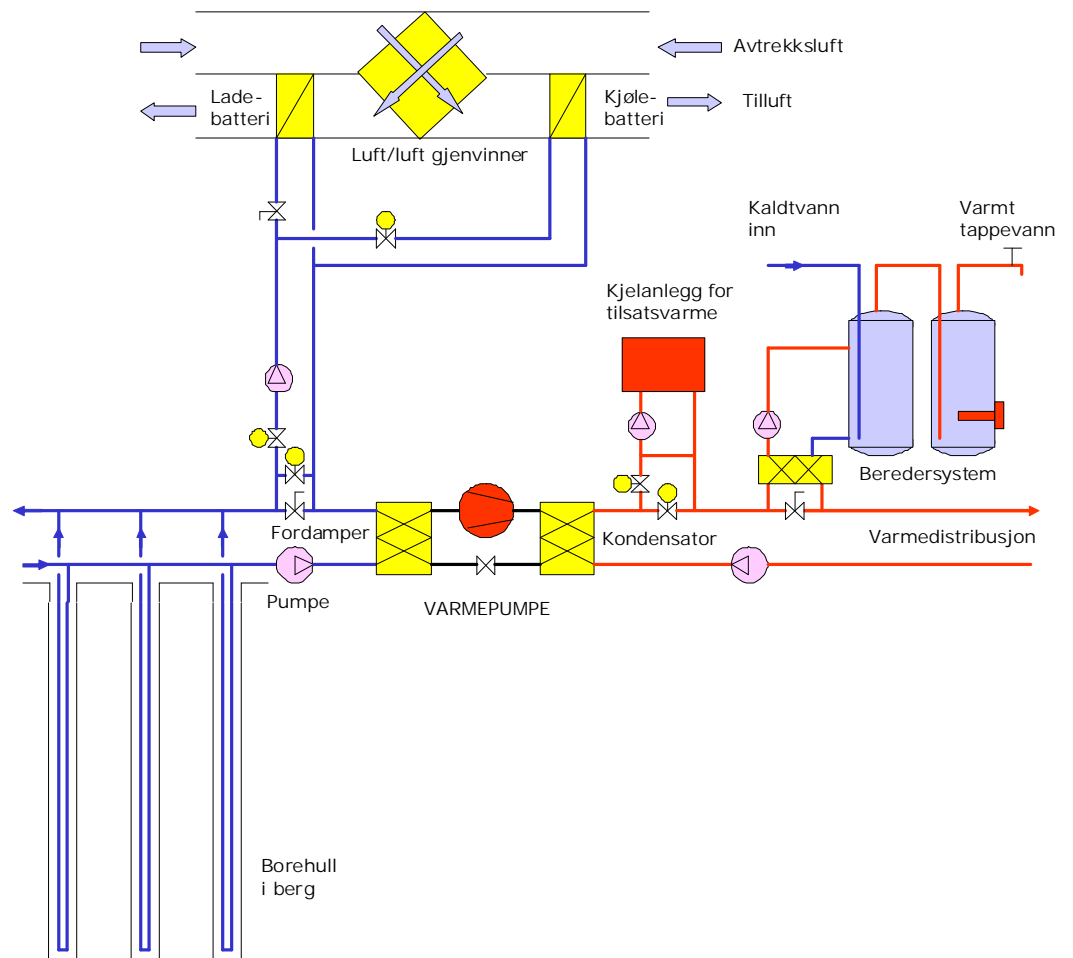
Nærvarmeledninger:	kr. 814 000,-
Energisentral:	kr. 2 500 000,-
Undersentraler:	<u>kr. 322 000,-</u>
Sum entreprisekostnader:	kr. 3 636 000,-
Prosjektering og uforutsette kostnader (20%):	<u>kr. 727 200,-</u>
Sum eks. mva.	kr. 4 363 200,-

5 Vurdering av bergvarmebasert varmepumpeanlegg

I likhet med biobrenselsanlegg krever også varmepumper store investeringer, men små energiutgifter, og varmepumper bør derfor også dimensjoneres for å få lang ekvivalent driftstid. Varmepumpen dimensjoneres for å dekke 250 kW varmeeffekt. Det er forutsatt en ett-trinns varmepumpe med R-134a som arbeidsmedium. Varmepumpen kan levere varmt vann opp til 55°C.

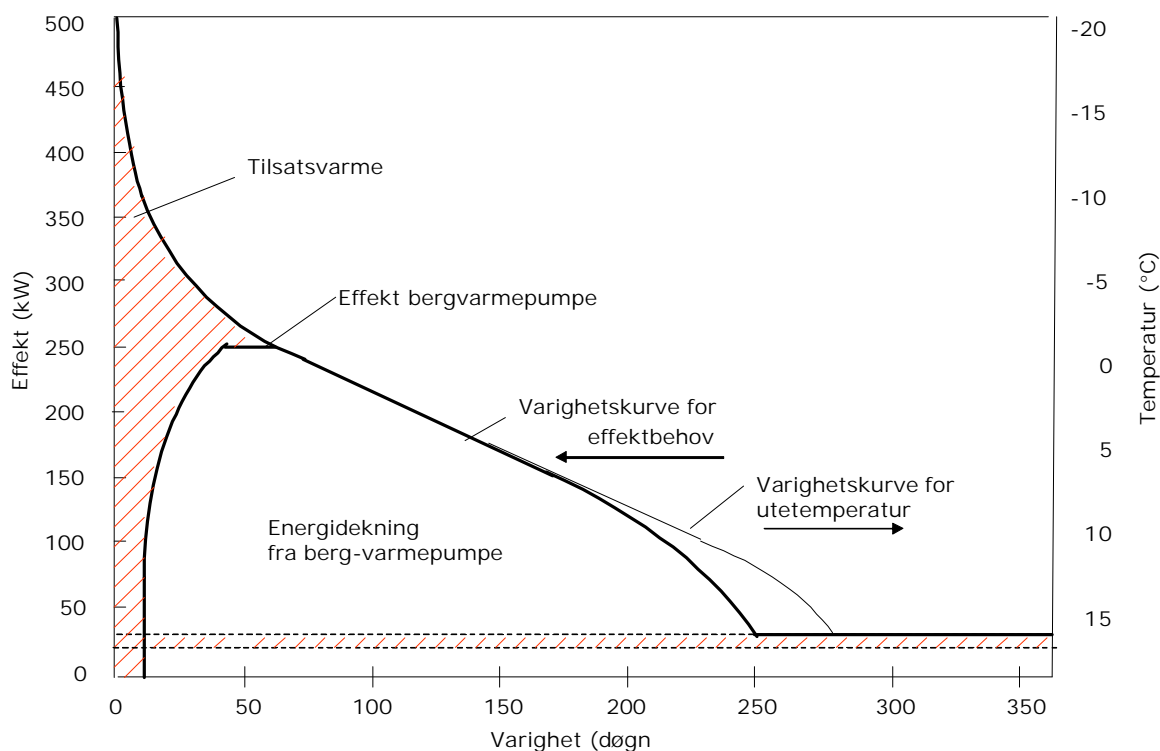
Det forutsettes et bergvarmebasert varmepumpeanlegg med 25 borebrønner ned til 200 m dybde. Flere brønner koples sammen til samle- og fordelingsstokker i to kummer i energibrønnparken, og tur- og retur brineledninger fra fordelingskummene koples til varmepumpen inne i eget maskinrom. Prisen på borehull er satt til 80 000 kr/brønn med kollektorrør og tilførselsrør fram til varmepumpen.

Figur 4 viser prinsippskjema for et bergvarmebasert varmepumpeanlegg. På figuren er også vist hvordan kjøling og lading av borehullene kan oppnås ved å kople lakekretsen til borehullene til varme/kjølebatterier i ventilasjonsanlegget.

Figur 4. Prinsippskjema av bergvarmebasert varmepumpeanlegg

Figur 5 viser effekt-varighetskurve for bergvarmepumpen. Dimensjonerende temperaturnivå i flere av varmeanleggene på Venna er 80/60°C tur/retur-temperaturnivå ved dimensjonerende utetemperatur (-20°C), og det betyr at varmepumpen må kobles ut de kaldeste dagene i året.

Figur 5. Effekt-varighetskurve med effektkarakteristikk til bergvarmepumpe

5.1.1 Investering

- Varmepumpe – 250 kW:	kr. 500 000,-
- Energibrønner i berg:	kr. 2 000 000,-
- Rørinstallasjoner, automatikk og elarbeider i maskinrom:	kr. 400 000,-
- Maskinrom/container:	<u>kr. 400 000,-</u>
Sum investering i varmepumpesentral:	kr. 3 300 000,-
Nærvarme ledningsnett:	kr. 814 000,-
Undersentraler:	<u>kr. 322 000,-</u>
Sum:	kr. 4 436 000,-
Prosjektering og uforutsette kostnader (20%):	<u>kr. 887 200,-</u>
Sum investering i varmepumpebasert nærvarmelegg:	kr. 5 323 200,-

6 Økonomisk sammenligning av alternative varmelegg

I tabell 3 er tekniske og økonomiske data for biobrenselanlegget og varmepumpeanlegget sammenlignet med fying med lokale elektrokjeler.

Økonomisk levetid er satt til gjennomsnittlig 20 år for alle anleggsdeler, og realrenten er satt til 7% p.a. Energiprisen for flis er satt til 25 øre/kWh, mens elektrisitetsprisen er 80 øre/kWh. Service/vedlikeholdskostnadene er satt til 5% av kostnader på teknisk utstyr i energisentralen per år.

Tabell 3. Tekniske og økonomiske data for tre alternative varmeanlegg

Alternativ Anlegg	1 Biobrensel- anlegg	2 Bergvarme- basert VP	3 Elektrokjel
<u>Tekniske data</u>			
Varmeproduksjon			
- Fornybart energielanlegg (kWh/år)	835 000	730 000	0
- Elektrokjeler (kWh/år)	<u>210 000</u>	<u>315 000</u>	<u>1 045 000</u>
Sum varmeproduksjon (kWh/år)	1 045 000	1 045 000	1 045 000
Energiforbruk			
- Bioenergi (kWh/år)	1 030 000	255 000	0
- Elektrisitet (kWh/år)	<u>225 000</u>	<u>340 000</u>	<u>1 075 000</u>
Sum energiforbruk (kWh/år)	1 255 000	595 000	1 075 000
Energisparing (kWh/år)	835 000	480 000	-
<u>Økonomiske data</u>			
Investering (kr)	4 363 200	5 323 200	1 000 000
Årskostnad uten Enova-støtte			
- kapitalkostnad (20 år, 7%) (kr/år)	411 890	502 510	94 400
- service/vedlikehold (3%) (kr/år)	125 000	25 000	30 000
- elutgifter (80 øre/kWh) (kr/år)	180 000	476 000	860 000
- flisutgifter (25 øre/kWh) (kr/år)	<u>257 500</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Sum årskostnad (kr/år)	974 390	1 003 510	984 400
Spesifikk varmepris (kr/kWh)	0,93	0,96	0,94
Årskost med Enova-støtte			
- kapitalkostnad (20 år, 7%) (kr/år)	333 060	457 200	
- service/vedlikehold (3%) (kr/år)	125 000	25 000	
- elutgifter (80 øre/kWh) (kr/år)	180 000	476 000	
- flisutgifter (25 øre/kWh) (kr/år)	<u>257 500</u>	<u>0</u>	
Sum årskostnad (kr/år)	895 560	958 200	
Spesifikk varmepris (kr/kWh)	0,86	0,92	0,94
Inntjeningsstid (år)	18	•	

Det er forutsatt at biobrenselkjelen dekker ca. 80% av varmebehovet med 85% virkningsgrad. Varmepumpen dekker 70% av varmebehovet med en årsvarmefaktor på $\epsilon = 3$. Elektrokjelen dekker resten av energibehovet, og virkningsgraden settes til 97%. Det er også et tap i fjernvarmenettet på 5% som regnes med

ved at primærenergiforbruket til både biobrenselkjel, varmepumpe og elektrokjeler i fjernvarmesystemet plusses på 5%.

Forutsatt at biobrenselsanlegget får investeringstilskudd på 1 kr/kWh spart energi fra Enova vil flisfyringsanlegget komme ut med klart lavest årlige kostnader, og siden Inderøy kommune allerede har et biobrenselsanlegg på Venna, er det naturlig at det satses på biobrensel som primær energikilde ved utvidelse av fjernvarmeanlegget.

6.1 Følsomhetsberegninger

Biobrenselsanlegget kan utformes på andre måter for å redusere investeringene:

6.1.1 Lokalt pelletsanlegg adskilt fra eksisterende anlegg

Dersom det bygges et pelletsanlegg for Kulturhuset, Venna videregående skole og Helsehuset, spares anslagsvis kr. 500 000,- i silo, kr. 300 000,- ved å kutte ut varmeledning til eksisterende pelletsbasert fjernvarmeanlegg og kr. 322 000,- spares dersom vi ikke trenger undersentraler. Samlet sparte investeringer utgjør kr. 1 122 000,-. Til gjengjeld er pelletsprisen 37,5 øre/kWh, mot 25 øre/kWh for flis.

Dette gir følgende sammenlignbare kostnader. Eventuell støtte fra for eksempel Enova er ikke inkludert.

Tabell 4. Sammenligning av flis- og pelletsanlegg

Biobrenselsanlegg		Flis	Pellets
Investering	(kr)	4 363 200,-	3 016 800,-
Energisparing	(kWh/år)	835 000	890 000
Varmepris	(kr/kWh)	0,93	0,89

Under de gitte forutsetninger kommer et nytt pelletsanlegg ut med litt lavere varmekostnad enn flisfyringsanlegget. Det er imidlertid mange andre grunner til å kople de to biobrenselsanleggene sammen til et felles fjernvarmeanlegg, blant annet økt driftssikkerhet og bedre utnyttelse av biobrenselsanleggene.

6.1.2 Endringer i varmebehov

I tabell 5 er vist hvordan endringer i varmebehovet vil påvirke varmekostnadene for det nye flisfyrte fjernvarmesystemet. Alternativ 1 med reduserte varmebehov er varmebehovet uten bygninger som konverteres fra elektrisk til vannbåren varme, mens alternativ 3 med økte varmebehov inkluderer flere konverterte varmeanlegg (også Venna videregående skole) samt planlagte omsorgsboliger. Økte investeringene for det største varmebehovet skyldes utvidelse av

fjernvarmenettet til planlagte omsorgsboliger. Investeringer i tabell 5 er uten investeringstilskudd fra Enova.

Tabell 5. Følsomhetsvurdering ved endrede varmebehov

Alternativ		1	2	3
Varmebehov	(kWh/år)	720 000	1 045 000	1 400 000
Investering	(kr)	4 363 200	4 363 200	4 700 000
Varmepris	(kr/kWh)	1,17	0,93	0,83

Varmeprisen øker betraktelig for alternativ 1 sammenlignet med alternativ 2 (de varmebehovene vi har lagt til grunn for vurderingene). Det er derfor en forutsetning for fjernvarmeanlegget at bygningene med elektriske varmeanlegg blir konvertert til vannbåren varme. Dersom også Fylkeskommunens bygninger som har elektrisk varme blir konvertert, og dersom fjernvarmeanlegget utvides til nye bygninger, vil lønnsomheten bedres betydelig for fjernvarmeanlegget.

7 Arealbehov for biobrenselanlegget

Ved Meråker skole er det bygget et pelletsfyrte biobrenselanlegg på 600 kW varmeeffekt med pelletssilo og fyrkjel i container utenfor eksisterende maskinrom. Pelletssiloen har diameter 3,1 m og høyde 11,5 m, og fyrsentralen (containeren) har ytre mål: L x B x H = 7,5 x 3,2 x 3,5 m.

Med flisfyrte anlegg blir som regel flissiloen utformet annerledes enn en pelletssilo. Den kan utformes med samme mål som containeren for fyrsentralen, og den kan med fordel senkes ned i bakken med luke på toppen for fylling av flis fra bil.

8 Organisering av fjernvarmeanlegget

Inderøy kommune er eier av de fleste bygningene på Venna, og kommunen har vaktmesterordning for de kommunale bygningene. Vanligvis står kommuner selv for bygging og drift av varmeanlegg.

Nord-Trøndelag Fylkeskommune eier Venna videregående skole, og Inderøy kommune må inngå en avtale med fylkeskommunen om varmesalg fra det biobrenselbaserte fjernvarmeanlegget. Nord-Trøndelag Fylkeskommune har vært pådriver for fornybar energiforsyning i flere av sine bygninger, og har erfaring fra flere tilsvarende prosjekter. Blant annet ble det startet et biobrenselbasert anlegg i Meråker skole i mai 2009, og dette anlegget skal levere varme til Meråker videregående skole.

Dersom energisentralen skal bygges ut for fjernvarmeforsyning til flere bygninger, og eventuelt også andre byggherrer enn kommunen og fylkeskommu-

nen, kan det etableres et eget fjernvarmeselskap. Lokale energiverk er som regel sterkt representert i slike etableringer.

Det er etter hvert dukket opp flere firmaer som tar på seg både prosjektering, oppbygging/investering og drifting av energisentraler og som leverer ferdig varme til byggeiere. Således har Nord Energi AS installert pelletsanlegget i energisentralen i Samfunnshuset, og selger ferdig varme fra dette anlegget.

Skogeierlagene enkelte steder har sett et nytt forretningsområde i å bygge og drive bioenergianlegg, og i 2007 ble det etablert et nytt selskap – Inderøy Bioenergi AS, også meldt sin interesse for en slik utvikling. Dersom kommunen ønsker å outsource energitjenestene til sine bygninger, kan dette være en løsning.

9 Konklusjon

Det er vurdert fornybar energiforsyning til Venna med både biobrenselsanlegg og bergvarmebasert varmepumpe. Vi vil anbefale at det bygges et biobrenselbasert fjernvarmeanlegg av flere grunner, blant andre:

- det er høytemperatur varmfordeling i aktuelle bygninger, og da ligger forholdene bedre til rette for biobrensel enn varmepumpe som primær energikilde.
- Inderøy kommune har allerede et biobrenselsanlegg på Venna, og da er det naturlig at det satses på biobrensel som primær energikilde ved utvidelse av fjernvarmeanlegget.

For å få et lønnsomt biobrenselsanlegg, er det nødvendig at de bygningene på Venna som i dag har direkte elektrisk oppvarming, konverteres til vannbåren varme. Enova har etablert en tilskuddsordning på konvertering til vannbåren varme, og tar i mot søknader før 1. september 2009. Vi vil derfor anbefale at Inderøy kommune sender inn søknad til dette programmet for å få støtte til å konvertere varmeanleggene.

Henvisninger

1. Inderøy Bioenergi AS: Vurdering av biobrenselsanlegg i Inderøy. Notat fra COWI AS 08.01.2008.

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsmiljøutvalget	8/09	18.09.2009
Administrasjonsutvalget	4/09	23.09.2009
Formannskapet	68/09	23.09.2009
Inderøy kommunestyre		

Seniorpolitiske retningslinjer

Rådmannens forslag til vedtak

Kommunestyret vedtar "Seniorpolitiske retningslinjer – datert 01.09.09" med virkning fra 01.07.10. Retningslinjene gjelder for tidsrommet 01.07.10 – 31.12.13. Det foretas en evaluering i 2013 som legges til grunn for en drøfting om videreføring av tiltakene fra 2014.

Vedlegg

- 1 Seniorpolitiske retningslinjer av 010909
- 2 Fagforbundet - høringuttalelse - seniorpolitikk
- 3 Seniorpolitiske retningslinjer - høringsuttalelse fra Utdanningsforbundet
- 4 Seniorpolitikk 020609 rådmannens høringsutkast

Bakgrunn

I vår handlingsplan for HMS 2007 – 2009 er et av tiltakene å utarbeide seniorpolitiske retningslinjer for Inderøy kommune. Hovedtariffavtalen kap. 3 punkt 3.2.3. Seniorpolitiske tiltak gir føringer til utformingen av tiltakene. Kommunen skal utvikle virkemidler for å motivere arbeidstakere til å stå lenger i arbeid. Slike virkemidler kan være tilpasset arbeidstid, tilrettelegging av arbeidsoppgaver, tjenestefri med lønn, kronetillegg, kontantutbetalinger eller lignende. Arbeidsgiver kan avtale virkemiddelbruk med den enkelte arbeidstaker. Arbeidsgiver drøfter med de tillitsvalgte alternative virkemidler og orienterer om inngåtte avtaler.

Vurdering

Inderøy kommune har gjennom avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv en målsetting om at den gjennomsnittelige avgangsalder er høyere enn snittet i kommunal sektor. Vi har inntil videre ikke iverksatt særskilte tiltak overfor seniormedarbeidere, utover det å ha individuell oppfølging, fellessamling om temaet pensjon med muligheter for veiledning av Kommunallandspensjonskasse (KLP) eller StatensPensjonskasse (SPK). Når det gjelder våre lærer (undervisningspersonell) så har de en sentral avtale om seniorpolitiske tiltak hvor tiltaker er knyttet til redusert leseplikt for lærere over 55/60 år.

Alderssammensetning i Inderøy kommune: Vi har en alderssammensetning som innebærer at ca 91 årsverk vil gå ut i pensjon ved fylte 67 år i perioden fra 2012 t.o.m. 2019. Fordeling av årsverk på kvinner og menn framkommer av høringsdokument side 3. Det betyr at dersom vi fortsatt skal ha samme nivå på våre tjenester (målt i årsverk) vil vårt rekrutteringsbehov være relativt høyt i perioden 2010 – 2015. Tiltak for å beholde og rekruttere medarbeidere må derfor iverksettes på flere områder.

Seniorpolitikk: Hvordan får vi arbeidstakere til å stå lenger i jobb? Flere kommuner har etter hvert skaffet seg erfaring med ulike tiltak. I vårt arbeid med utforming av tiltak har vi lagt til grunn FAFO rapporten "Seniorpolitikk – der alder og visdom teller". Rapporten viser at det er flere verdibaserte tiltak som betraktes som gode tiltak på individnivå. Den enkeltes livs- og arbeidssituasjon, personlige behov og faglige ønsker er viktig for mange. I tillegg betyr det mye å bli sett og hørt, bli betraktet som en ressurs og kompetanseperson og få anerkjennelse. Utviklingssamtalen er grunnleggende for ovennevnte tiltak.

Hvem er senior? Vi har lagt til grunn at en senior er en medarbeider med mye erfaring fra liv og yrkesliv. Det tilrås at seniorer i denne forstand inkluderer medarbeidere i aldersgruppa 55år+.

Hva er seniorpolitikk? Seniorpolitikk er å legge til rette for å utvikle og anvende seniormedarbeidernes kunnskap, ferdigheter og arbeidsevne på en måte som både arbeidsgiver og arbeidstaker er tjent med.

Seniorpolitiske tiltak: Fra fylte 55 år er hovedtiltaket en seniorsamtale som skal ha et lengre tidsperspektiv enn en vanlig medarbeidersamtale. Fra fylte 61 år gjennomføres det en senior+ samtale hvor det lages en handlingsplan for tidsrommet 62 år – 67 år. Her kan det inngås avtale om senior+ tiltak. Medarbeider kan her velge mellom: driftstilskudd til arbeidsplasser som tilrettelegger for seniorer, ekstra fridager/reduisert arbeidstid eller bonusordning. Viser her til en beskrivelse av tiltak på side 12 i høringsnotatet.

Kostnader knyttet til tiltakene og mulig finansiering av tiltakene: Forutsetter en at alle tar ut bonus vil de direkte kostnadene før sosiale utgifter komme på kr. 260.000,- i 2010 for så å øke til 340.000,- i 2011. Fullt uttak med tiltrettelegging gir noe lavere utgifter pr. år. En mulig finansiering er lavere utgifter til vår egenandel for AFP i KLP, samt lavere utgifter til rekruttering. Et tiltak er å si opp avtalen med utjevningsordning for AFP fra 2010 og bli selvassurandør på KLP området (ikke mulig for AFP lærer pr.dato). Så langt vil en foreslå at vi opprettholder avtalen med KLP men tar årlige vurderinger på finansieringen av AFP. Utgifter til senior+ tiltak må innarbeides i budsjett for 2010 og økonomiplan. På kort sikt vil en totalt få større utgifter til egenandel AFP/senior+ tiltak.

Innspill gjennom høring hos arbeidstakerorganisasjonene: Fagforbundet Inderøy og Utdanningsforbundet Inderøy har gitt innspill til høringsnotatet av 02.06.09.

Fagforbundet Inderøy har gitt følgende innspill:

Fagforbundet Inderøy har gått igjennom høringsdokumentet og diskutert innholdet.

- *Vi har følgende kommentarer:
Fagforbundet Inderøy er positiv til at seniorpolitiske tiltak endelig blir realisert.
Det er viktig som det sies i rapporten at den er en del av kommunens øvrige HMS-arbeid.
Vi tror ikke at disse tiltakene alene er avgjørende for om ansatte velger å stå lengre i jobb eller ikke. Men de vil nok være et pluss i vekstskåla.
Et godt arbeidsmiljø som gjør at den ansatte trives og har arbeidsoppgaver som er meningsfulle vil være mer utslagsgivende.
FAFO-rapporten "Seniorpolitikk-der alder og visdom teller" sier blant annet noe om hvor viktig dette er.
Det å bli hørt, sett og verdsatt er av uvurderlig betydning så her spiller god lederstil en stor rolle.
Vi hadde gjerne sett mer lukrative tiltak, men ser dette som en begynnelse.*

Utdanningsforbundet Inderøy har gitt følgende innspill:

Utdanningsforbundet sendte høringsnotatet ut til alle tillitsvalgte, og svarprosenten var nesten 100 %

Medlemmene er svært glad for at det nå blir en konkret seniorpolitikk i kommunen, for dette har vi venta på. Her er de viktigste momenta i svarea:

- *Det er bra at arbeidsgiver kaller inn til seniorsamtale allerede ved 55 år, da mange kjenner det kan være behov for noe lettelse i oppgaver.*
- *Det er positivt at en kan finne individuelle seniortiltak i samråd med arbeidstaker, da helseplager kan være veldig ulik fra person til person.*
- *Medlemmene ønsker primært redusert arbeidstid. Ved fylte 62 år bør denne reduseres til 80% stilling med full lønn, slik fylkeskommunen og også andre kommuner har, for eksempel Rygge og Andebu kommuner.*
- *Den reduksjonen på 5,8% undervisning som lærerne nå har fra 55 år og 12,5% fra fylte 60 år, må også føre til reduksjon i oppmøtetid. Slik det er nå, settes senioren til annet pedagogisk arbeid, og det er ingen lettelse når en er sliten. Dette vil ikke koste kommunen noe, og mange kommuner har innført dette for lengst. En senior vil nok trenge mer tid til forberedelse /etterarbeid av undervisning, og blir fortere sliten.*
- *Hvis en velger bonusordningen i penger, er dette for så vidt et akseptabelt alternativ, men en vet at både Mosvik og Leksvik tilbyr en betydelig større sum. Bonusordningen bør også fortsette etter fylte 65 år med høyeste sum, eller er det slik at kommunen forventer at arbeidstaker da slutter?*
- *Det er ønskelig å få ut tallmateriale over de ulike alternative forslagene for lærerne som er tilslutta Statens Pensjonskasse. Uten det er det vanskelig å vurdere om en skal ta ut AFP eller benytte seg av de foreslåtte seniortiltak.*
- *Det er også et ønske om at personalrådgiveren i kommunen deltar i seniorsamtalene sammen med arbeidsgiver og arbeidstaker.*
- *Seniorpolitikken må også lederne våre kunne få nytte godt av, da de har svært stort behov for lettelse i arbeidet.*

Rådmannen har gjennomgått og vurdert de skriftlige innspill vi har fått fra organisasjonene samt tilbakemeldinger gitt i HTV forum den 19. Juni – 09. Vi opplever å ha fått tilslutning til hovedtrekkene i vårt forslag til seniorpolitikk. Fagforbundet og Utdanningsforbundet signaliserer at vi burde ha lagt inn større beløp på senior+ tiltakene. Rådmannen er av den oppfatning at seniorpolitikk må sees som en del av flere tiltak for å få medarbeidere til å stå lengre i arbeid. Vi har ut fra en total vurdering valgt et nivå på tiltakene som er på linje med bl.a. Steinkjer kommune.

Konklusjon

Rådmannen tilrår at vedlagt forslag til "Seniorpolitikk – Inderøy kommune datert 01.09.09" vedtas for perioden 01.07.10 – 31.12.13. Det foretas en evaluering i 2013 som legges til grunn for en drøfting om videreføring av tiltakene fra 2014.

Personalpolitiske retningslinjer

Seniorpolitikk en del av vår personalpolitikk

Vedtatt av administrasjonsutvalget i møte (dato)

Seniorpolitikk

- **Hvordan få arbeidstakere til å stå lenger i jobb ?. Noen tiltak er evaluert og har vist seg å ha effekt.**

FAFO rapport ”Seniorpolitikk – der alder og visdom teller”:

- Reduksjon av arbeidsbelastninger som tidspress og arbeidsmengde
- Fleksible arbeidstidsordninger
- Generell bedring av arbeidsmiljøet
- Bedring av den enkeltes arbeidstilfredshet og mestring av arbeidet
- Muligheter for rehabilitering og ulike helsefremmende tiltak
- God bedriftshelsetjeneste
- God lederstil
- Kompetanseutvikling og oppgradering gjennom hele yrkesløpet
- Økonomiske insitamenter som bonus, økt lønn, økt pensjon

Det er seks verdibaserte tiltak som betraktes som gode tiltak på individnivå. Den enkeltes livs – og arbeidssituasjon, personlige behov og faglige ønsker er viktig for mange. I tillegg betyr det mye å bli sett og hørt, bli betraktet som en ressurs og kompetanseperson og få anerkjennelse. Utviklingssamtalen er grunnleggende for ovennevnte tiltak

Seniorpolitikk

- **SENIORPOLITIKK**
Hvem er senior ?

Seniorer er medarbeidere med mye erfaring fra liv og yrkesliv. I Inderøy kommune har vi definert seniorer til å være medarbeidere i aldersgruppa 55 år +.

Seniorpolitikken skal være en del av vår personalpolitikk.

Hva er seniorpolitikk ?

Seniorpolitikk er legge til rette for å utvikle og anvende seniormedarbeidernes kunnskap, ferdigheter og arbeidsevne på en måte som både arbeidsgiver og arbeidstaker er tjent med. Seniorpolitikk er også å tilrettelegge for en god og verdig avslutning av yrkeskarrieren for den enkelte.

Seniorpolitikk

DIALOG *Seniorsamtale 55 år+*

I *seniorsamtalen 55 år+* er det naturlig å tenke på siste del av yrkeskarrieren i Inderøy kommune. Det er viktig å planlegge i god tid for å kunne stå lengst mulig i arbeid.

Seniorsamtalen skal ha et lengre tidsperspektiv enn en vanlig medarbeidersamtale. Hensikten med samtalen er å bli enige om en jobbfremtid som er realistisk innenfor våre rammer og den enkeltes muligheter.

Seniorpolitikk

DIALOG
Seniorsamtale 55 år+

Det utarbeides en egen mal for seniorsamtale 55 år +.

Aktuelle tiltak kan være:

- kompetanse
- veilederoppgaver
- tilrettelegging av arbeidet for å unngå belastninger (veileder fra IHMS)
- jobbrotasjon
- fleksibel arbeidstid
- seniorsamlinger

Tiltakene må finansieres innenfor gitt budsjetttramme til resultatenheten. Tiltakene skal ha et klart forebyggende perspektiv.

Seniorpolitikk

DIALOG *Senior+ samtale*

Senior+ samtalen avholdes fra 61 år og det inngås en handlingsplan for en tidsrommet 62 år – 67 år.

Aktuelle tiltak kan være i tillegg til de generelle tiltakene:

- seniorsamlinger med fokus på bl.a. pensjonstilværelsen
- delvis arbeid/delvis pensjon
- **senior+** tiltak - individuelle tiltak

Her inngås det en avtale som skal godkjennes av rådmann v/personal.

- **Det utarbeides en egen mal for **senior+** samtalen.**

Seniorpolitikk

Senior+ tiltak

Fra fylte 62 år kan det inngås avtale om følgende tiltak – omtales som **Senior+** tiltak:

- *Driftstilskudd til arbeidsplasser som tilrettelegger for seniorer*
Med tilrettelegging menes både fysisk og organisatorisk tilrettelegging på arbeidsplassen, eks. til utstyr eller for tilpasning av arbeidsoppgaver som krever ekstra ressurser. Ved valg av kommunalt driftstilskudd til tilrettelegging kan det tilstås inntil 25 000,- over en 3 års periode. Det vil ikke senere være anledning til å velge annen "kostnadsløsning".
- *Ekstra fridager/reduisert arbeidstid (knyttet til alder)*
Det kan avtales ekstra feriedager eller redusert arbeidstid som tilsvarer 10 arbeidsdager i løpet av 1 år. Når det gjelder deltidsansatte og arbeidstakere som tar ut delvis AFP, vil antall dager avkortes forholdsmessig i forhold til arbeidstakers stillingsprosent.
- *Bonusordning*
Det kan avtales en bonusordning for 3 år, hvor det etter 1. år utbetales 8 000,-, etter 2.år utbetales 10 000,- og etter 3. år utbetales 12 000,-. Deltidsansatte og arbeidstakere som tar ut delvis AFP, vil få bonusen avkortet forholdsmessig.

Det kan kun velges ett av de tre **Senior+** tiltakene. Ved valg av bonusordning eller fritid (ferie eller redusert arbeidstid) kan det avtales alternative ordninger etter 1 år, eventuelt etter 2 år. Ved valg av driftstilskudd, vil dette avkortes forholdsmessig

Senior+ tiltak må godkjennes av rådmann v/personal

Seniorpolitikk

Iverksettelse av tiltakene:

Rådmannen foreslår at tiltakene innarbeides i budsjett for 2010 og iverksettes med virkning fra 01.07.2010. Medarbeidere som kan omfattes av tiltakene må være fast ansatt og ha minst 5 års tjeneste i Inderøy kommune ved fylte 62 år (tjeneste innenfor INVEST - Verran/Steinkjer kommune medregnes).

Følgende medarbeidere inngår i ordningen ved oppstart:
medarbeidere født i 1948 (62 år i 2010), 1947, 1946 osv.

Inderøy kommune
v/Rådmannen

Seniorpolitikk – en del av vår personalpolitikk
Rådmannens forslag – høringsdokument datert 2. juni – 09

Fagforbundet Inderøy har gått igjennom høringsdokumentet og diskutert innholdet.
Vi har følgende kommentarer:

Fagforbundet Inderøy er positiv til at seniorpolitiske tiltak endelig blir realisert.
Det er viktig som det sies i rapporten at den er en del av kommunens øvrige HMS-arbeid.
Vi tror ikke at disse tiltakene alene er avgjørende for om ansatte velger å stå lengre i jobb eller ikke. Men de vil nok være et pluss i vektskåla.
Et godt arbeidsmiljø som gjør at den ansatte trives og har arbeidsoppgaver som er meningsfylte vil være mer utslagsgivende.

FAFO-rapporten ”Seniorpolitikk-der alder og visdom teller” sier blant annet noe om hvor viktig dette er. Det å bli hørt, sett og verdsatt er av uvurdelig betydning så her spiller god lederstil en stor rolle.

Vi hadde gjerne sett mer lukrative tiltak, men ser dette som en begynnelse.

Fagforbundet Inderøy

Nanna Marit Dyrendal
hovedtillitsvalgt

SENIORPOLITIKK I INDERØY KOMMUNE HØRING – SAMMENFATNING

Utdanningsforbundet sendte høringsnotatet ut til alle tillitsvalgte, og svarprosenten var nesten 100 %. Medlemmene er svært glad for at det nå blir en konkret seniorpolitikk i kommunen, for dette har vi venta på. Her er de viktigste momenta i svara:

- Det er bra at arbeidsgiver kaller inn til seniorsamtale allerede ved 55 år, da mange kjenner det kan være behov for noe lettelse i oppgaver.
- Det er positivt at en kan finne individuelle seniortiltak i samråd med arbeidstaker, da helseplager kan være veldig ulik fra person til person.
- Medlemmene ønsker primært redusert arbeidstid. Ved fylte 62 år bør denne reduseres til 80% stilling med full lønn, slik fylkeskommunen og også andre kommuner har, for eksempel Rygge og Andebu kommuner.
- Den reduksjonen på 5,8% undervisning som lærerne nå har fra 55 år og 12,5% fra fylte 60 år, må også føre til reduksjon i oppmøtetid. Slik det er nå, settes senioren til annet pedagogisk arbeid, og det er ingen lettelse når en er sliten. Dette vil ikke koste kommunen noe, og mange kommuner har innført dette for lengst. En senior vil nok trenge mer tid til forberedelse /etterarbeid av undervisning, og blir fortære sliten.
- Hvis en velger bonusordningen i penger, er dette for så vidt et akseptabelt alternativ, men en vet at både Mosvik og Leksvik tilbyr en betydelig større sum. Bonusordningen bør også fortsette etter fylte 65 år med høyeste sum, eller er det slik at kommunen forventer at arbeidstaker da slutter?
- Det er ønskelig å få ut tallmateriale over de ulike alternative forslagene for lærerne som er tilslutta Statens Pensjonskasse. Uten det er det vanskelig å vurdere om en skal ta ut AFP eller benytte seg av de foreslåtte seniortiltak.
- Det er også et ønske om at personalrådgiveren i kommunen deltar i seniorsamtalene sammen med arbeidsgiver og arbeidstaker.
- Seniorpolitikken må også lederne våre kunne få nytte godt av, da de har svært stort behov for lettelser i arbeidet.

Inderøy 18.06.09
Utdanningsforbundet Inderøy
v/ HTV Brit Østerås

Personalpolitiske retningslinjer

Seniorpolitikk en del av vår personalpolitikk

**Rådmannens forslag – høringsdokument datert 2. juni -09
Høringsfrist: 15. juni -09**

Etter høring behandles dokumentet i arbeidsmiljøutvalget med sluttbehandling i administrasjonsutvalget

Seniorpolitikk en del av vår personalpolitikk

Handlingsplan HMS 2007 – 2009

avtalen om et inkluderende arbeidsliv

I Inderøy kommune er den gjennomsnittlige avgangsalder høyere enn snittet i kommunal sektor .

Alderssammensetning for Inderøy kommune – kilde KLP tall:

KLP	kvinner		menn		Totalt	
	antall	årsverk	antall	årsverk	antall	årsverk
1952	12,00	9,10	2,00	2,00	14	11
1951	7,00	5,45	1,00	0,80	8	6
1950	5,00	3,00	4,00	4,00	9	7
1949	13,00	8,45	1,00	0,45	14	9
1948	3,00	2,20	1,00	1,00	4	3
1947	11,00	8,15	0,00	0,00	11	8
1946	4,00	3,10	2,00	2,00	6	5
1945	2,00	1,50	2,00	2,00	4	4
1944	3,00	1,60	1,00	1,00	4	3

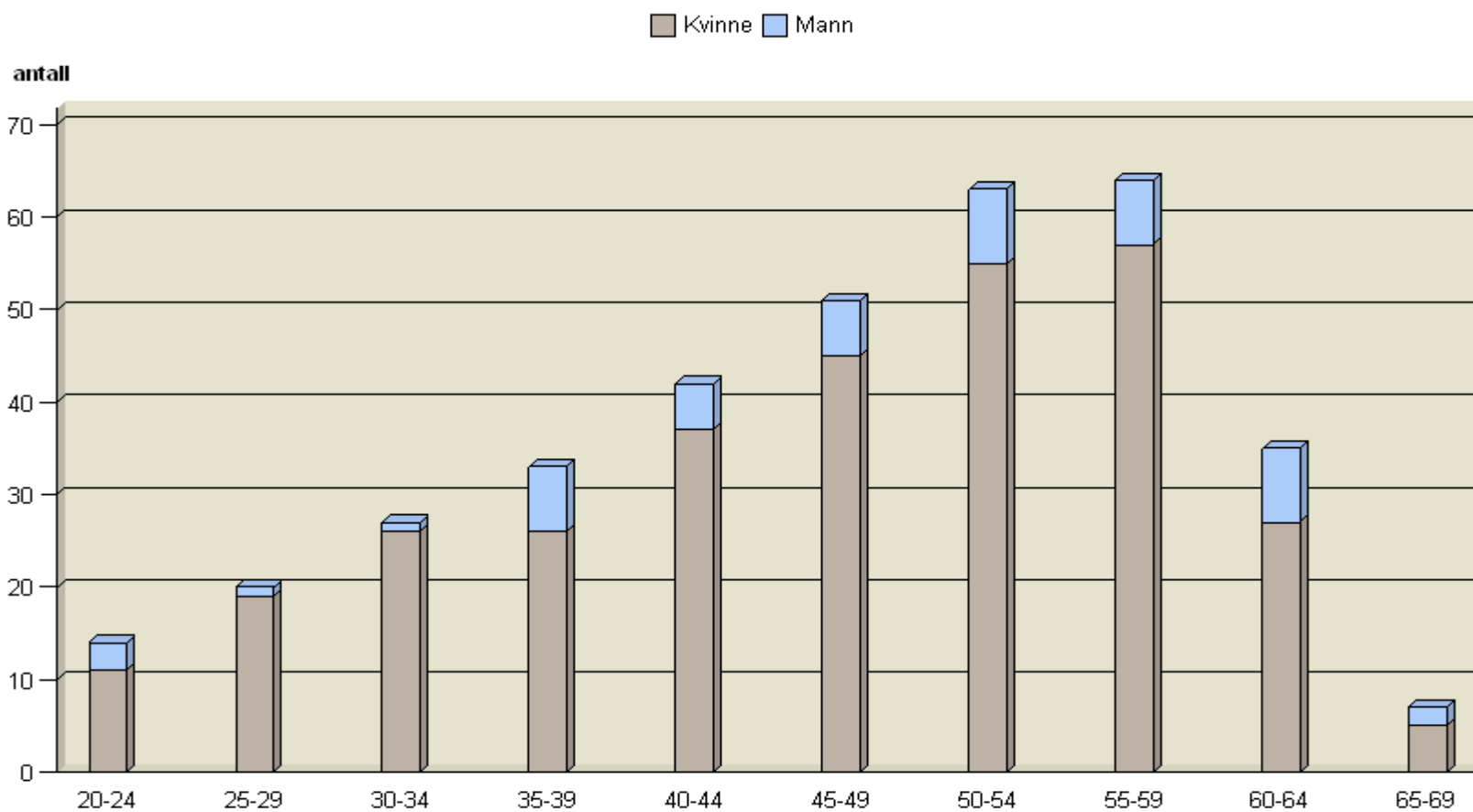
Anslag AFP kostnad ved fullt uttak ligger på 4,2 mill i 2010 til 4,9 mill i 2014.
Pr. dato har vi finansieringsmodell hvor vi betaler 50 % dvs. 2,1 mill i 2010 til 2,45 mill i 2014

Alderssammensetning – undervisningspersonell for Inderøy kommune – kilde SPK tall:

SPK	Kvinner		Menn		Totalt	
	antall	årsverk	antall	årsverk	antall	årsverk
1952	1,00	1,00	2,00	2,00	3	3
1951	2,00	1,00	4,00	3,80	6	5
1950	3,00	3,00	0,00	0,00	3	3
1949	4,00	3,50	3,00	2,00	7	6
1948	3,00	2,50	3,00	3,00	6	6
1947	3,00	2,10	1,00	1,00	4	3
1946	2,00	1,50	0,00	0,00	2	2
1945	2,00	1,60	0,00	2,00	2	4
1944	3,00	1,80	0,00	1,00	3	3

Alderssammensetting aktive medlemmer i Fellesordningen

Antall pensjonister Fellesordningen

	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009
	Inderøy Kommune	Inderøy Kommune	Inderøy Kommune	Inderøy Kommune	Inderøy Kommune
AFP 62-64 år	7	6	3	2	5
AFP 65-66 år	5	7	8	5	4
Alderspensjon	56	56	63	67	70
Ektefellepensjon	11	12	12	13	16
Uførepensjon	63	60	60	68	75
= Sum pensjonister	142	141	146	155	170
Aktiv	332	326	334	348	356
Oppsatt med rettighet	59	63	72	71	77
= Sum totalt	533	530	552	574	603
Oppsatt uten rettighet	170	196	208	224	264

Seniorpolitikk

- **Hvordan få arbeidstakere til å stå lenger i jobb ?. Noen tiltak er evaluert og har vist seg å ha effekt.**

FAFO rapport ”Seniorpolitikk – der alder og visdom teller”:

- Reduksjon av arbeidsbelastninger som tidspress og arbeidsmengde
- Fleksible arbeidstidsordninger
- Generell bedring av arbeidsmiljøet
- Bedring av den enkeltes arbeidstilfredshet og mestring av arbeidet
- Muligheter for rehabilitering og ulike helsefremmende tiltak
- God bedriftshelsetjeneste
- God lederstil
- Kompetanseutvikling og oppgradering gjennom hele yrkesløpet
- Økonomiske insitamenter som bonus, økt lønn, økt pensjon

Det er seks verdibaserte tiltak som betraktes som gode tiltak på individnivå. Den enkeltes livs – og arbeidssituasjon, personlige behov og faglige ønsker er viktig for mange. I tillegg betyr det mye å bli sett og hørt, bli betraktet som en ressurs og kompetanseperson og få anerkjennelse. Utviklingssamtalen er grunnleggende for ovennevnte tiltak

Seniorpolitikk

Eksempler på tiltak fra kommuner i Nord-Trøndelag.

- **Mosvik kommune:**
 - Seniorsamtalen – 58/60/62 år
 - Tilretteleggingstiltak – 58 år – kr. 5.000,- 60 år – kr. 6.000,-
 - Økonomiske insitamenter: 62 år - 40 % av G/ 65 år – 60 % av G alternativt til uttak av fritid
- **Steinkjer kommune:**
 - Fokus på lederrollen, kompetanseutvikling, motivasjonskurs osv
 - Medarbeidere kan i utgangspunktet velge mellom tre tiltak:
 1. 62 år – tilrettelegging – inntil kr. 25.000,- totalt for en 3 års periode – tilskudd til arbeidsplassen.
 2. Bonus etter fylte 62 år (3 års periode): 1 år kr. 8.000,- 2 år kr. 10.000,- 3. år kr. 12.000,-.
 3. Ekstra fridager/fritid – tilsvarende 10 arbeidsdager pr. år i hel stilling - gjelder fram til fratredelse.
- **Meråker kommune:**
 - Informasjon til ansatte
 - Seniorsamtaler – milepælsamtaler : ansatte 55+ som ønsker slik samtale Seniorseminar: ansatte 55+
 - Kurs i forberedelse av pensjonsalderen: ansatte 60+
 - Tilrettelegging av arbeidssituasjonen: ansatte 62+
 - Redusert stilling – 90 % uten redusert lønn
 - Bonusordning - ansatte 62+
- **Nord-Trøndelag Fylkeskommune:**
 - Seniorer fra fylte 62 år får inntil 20 % redusert arbeidstid med full lønn.
 - Livsfasekurs, rettighetskurs, osv.

Seniorpolitikk

- **SENIORPOLITIKK**
Hvem er senior ?

Seniorer er medarbeidere med mye erfaring fra liv og yrkesliv. I Inderøy kommune har vi definert seniorer til å være medarbeidere i aldersgruppa 55 år +.

Seniorpolitikken skal være en del av vår personalpolitikk.

Hva er seniorpolitikk ?

Seniorpolitikk er legge til rette for å utvikle og anvende seniormedarbeidernes kunnskap, ferdigheter og arbeidsevne på en måte som både arbeidsgiver og arbeidstaker er tjent med. Seniorpolitikk er også å tilrettelegge for en god og verdig avslutning av yrkeskarrieren for den enkelte.

Seniorpolitikk

DIALOG *Seniorsamtale 55 år+*

I *seniorsamtalen 55 år+* er det naturlig å tenke på siste del av yrkeskarrieren i Inderøy kommune. Det er viktig å planlegge i god tid for å kunne stå lengst mulig i arbeid.

Seniorsamtalen skal ha et lengre tidsperspektiv enn en vanlig medarbeidersamtale. Hensikten med samtalen er å bli enige om en jobbfremtid som er realistisk innenfor våre rammer og den enkeltes muligheter.

Seniorpolitikk

DIALOG
Seniorsamtale 55 år+

Det utarbeides en egen mal for seniorsamtale 55 år +.

Aktuelle tiltak kan være:

- kompetanse
- veilederoppgaver
- tilrettelegging av arbeidet for å unngå belastninger (veileder fra IHMS)
- jobbrotasjon
- fleksibel arbeidstid
- seniorsamlinger

Tiltakene må finansieres innenfor gitt budsjetttramme til resultatenheten. Tiltakene skal ha et klart forebyggende perspektiv.

Seniorpolitikk

DIALOG *Senior+ samtale*

Senior+ samtalen avholdes fra 61 år og det inngås en handlingsplan for en tidsrommet 62 år – 67 år.

Aktuelle tiltak kan være i tillegg til de generelle tiltakene:

- seniorsamlinger med fokus på bl.a. pensjonstilværelsen
- delvis arbeid/delvis pensjon
- **senior+** tiltak - individuelle tiltak

Her inngås det en avtale som skal godkjennes av rådmann v/personal.

- **Det utarbeides en egen mal for **senior+** samtalen.**

Seniorpolitikk

Senior+ tiltak

Fra fylte 62 år kan det inngås avtale om følgende tiltak – omtales som **Senior+** tiltak:

- *Driftstilskudd til arbeidsplasser som tilrettelegger for seniorer*
Med tilrettelegging menes både fysisk og organisatorisk tilrettelegging på arbeidsplassen, eks. til utstyr eller for tilpasning av arbeidsoppgaver som krever ekstra ressurser. Ved valg av kommunalt driftstilskudd til tilrettelegging kan det tilstås inntil 25 000,- over en 3 års periode. Det vil ikke senere være anledning til å velge annen "kostnadsløsning".
- *Ekstra fridager/reduisert arbeidstid (knyttet til alder)*
Det kan avtales ekstra feriedager eller redusert arbeidstid som tilsvarer 10 arbeidsdager i løpet av 1 år. Når det gjelder deltidsansatte og arbeidstakere som tar ut delvis AFP, vil antall dager avkortes forholdsmessig i forhold til arbeidstakers stillingsprosent.
- *Bonusordning*
Det kan avtales en bonusordning for 3 år, hvor det etter 1. år utbetales 8 000,-, etter 2.år utbetales 10 000,- og etter 3. år utbetales 12 000,-. Deltidsansatte og arbeidstakere som tar ut delvis AFP, vil få bonusen avkortet forholdsmessig.

Det kan kun velges ett av de tre **Senior+** tiltakene. Ved valg av bonusordning eller fritid (ferie eller redusert arbeidstid) kan det avtales alternative ordninger etter 1 år, eventuelt etter 2 år. Ved valg av driftstilskudd, vil dette avkortes forholdsmessig

Senior+ tiltak må godkjennes av rådmann v/personal

Seniorpolitikk

Kostnader knyttet til tiltakene og mulig finansiering av tiltakene:

Forutsetter en at alle tar ut bonus vil de direkte kostnadene før sosiale utgifter komme på kr 260' i 2010 for så å øke til kr. 340' i 2011, kr. 330' i 2012 og kr. 360' i 2013. Fullt uttak med tilrettelegging gir noe lavere utgifter pr. år.

En mulig finansiering er lavere utgifter til vår egenandel for AFP i KLP, samt lavere utgifter til rekruttering. Et tiltak er å vurdere å si opp avtalen med utjevningsordning for AFP fra 2010 og bli selvassurandør på KLP området (ikke mulig for AFP lærere pr. dato).

Våre kostnader knyttet til AFP hos KLP har hatt følgende utvikling de siste 3 årene:

2006:

2007:

2008:

Seniorpolitikk

Iverksettelse av tiltakene:

Rådmannen foreslår at tiltakene innarbeides i budsjett for 2010 og iverksettes med virkning fra 01.07.2010. Medarbeidere som kan omfattes av tiltakene må være fast ansatt og ha minst 5 års tjeneste i Inderøy kommune ved fylte 62 år (tjeneste innenfor INVEST/Verran/Steinkjer kommune medregnes).

Følgende medarbeidere inngår i ordningen ved oppstart:
medarbeidere født i 1948 (62 år i 2010), 1947, 1946 osv.

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet	69/09	23.09.2009

Krisesenteret i Nord-Trøndelag - oppnevning av varamedlemmer til styret

Rådmannens forslag til vedtak

Inderøy kommune oppnevner som varamedlem i styret for Krisesenteret i Nord-Trøndelag for tidsrommet d.d. – sommeren 2010.

Bakgrunn

KS Nord-Trøndelag er representert med to medlemmer i styret for Krisesenteret i Nord-Trøndelag. Medlemmene, som er oppnevnt fra Steinkjer og Levanger, er hhv. Torfinn Aas og Jan Karslen. De ble valgt inn i styret sommeren 2008, og valgt for 2 år. Da dette ble gjort, ble det ikke oppnevnt varamedlemmer. I ettertid viser det seg å være lite tilfredsstillende.

Det er mottatt henvendelse fra KS Nord-Trøndelag om oppnevning av varamedlemmer til styret for Krisesenteret i Nord-Trøndelag.

Det er kommunene Frosta og Inderøy som er oppfordret til å oppnevne hvert sitt varamedlem. Valget gjelder for tidsrommet d.d. – sommeren 2010.

Vurdering

Rådmannen anser det naturlig at Inderøy kommune responderer positivt på henvendelse fra KS.

PS 70/09 Temasak

PS 71/09 Rådmannen orienterer. Referatsaker og delegerte saker

Saker til behandling

Saker til behandling